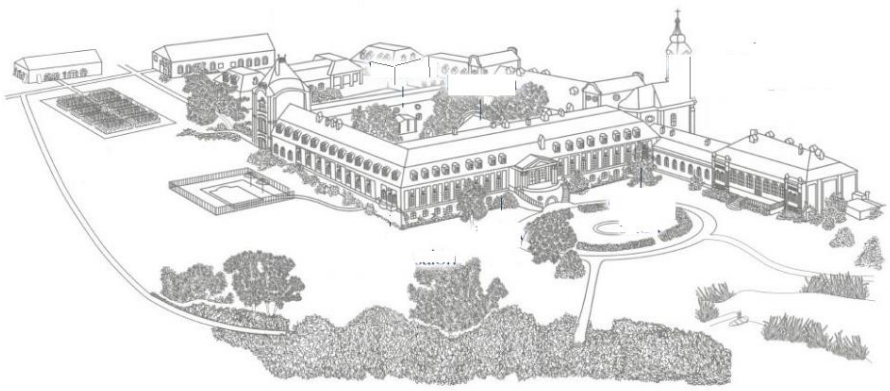
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

obce

Belá

2024-2029

Obec – zadávateľ tvorby stratégie:	Belá
Administratívne začlenenie:	okres Nové Zámky, Nitriansky samosprávny kraj
Počet obyvateľov (31.12.2023):	323
Plánovacie obdobie:	2024 – 2029
Charakter dokumentu:	spracovaný nový Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
Gestor spracovania aktualizácie PHRSR:	Koloman Varga, starosta obce (Zmeny a doplnky, júl 2026) Klaudia Pintérová, starostka obce (spracovanie PHRSR do hrubej verzie, január 2024-apríl 2024)
Koordinátor:	Ing. Monika Matušková Boldižárová, externá odborná sila
Člen riadiaceho tímu:	Zuzana Árendásová, zamestnankyňa obecného úradu
Časový harmonogram prípravy PHRSR:	január 2024 - apríl 2024
Schválené:	obecným zastupiteľstvo obce Belá, dňa 19.11.2026, č. uznesenia 1/12/19112026
PHRSR zverejnený:	obec-bela.sk

OBSAH

ÚVOD

A. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....6
A.1 Identifikácia obce Belá.....6
A.1.1 Historický vývoj.....7
A.1.2 Kultúrne pamiatky a zaujímavosti.....9
A.1.3 Obecné symboly.....12
A.2 Ex-post hodnotenie a dosiahnuté výsledky.....13
A.3 Socioekonomická analýza.....14
A.3.1 Vývoj počtu obyvateľov.....14
A.3.2 Veková štruktúra obyvateľstva.....16
A.3.3 Národnostná a náboženská štruktúra.....17
A.3.4 Ekonomická aktivita obyvateľstva.....17
A.3.5 Podnikateľská sféra.....20
A.3.6 Bývanie.....21
A.3.7 Školstvo, zdravotníctvo, sociálne a občianske služby.....22
A.3.8 Kultúrno-spoločenský a športový život.....22
A.3.9 Cestovný ruch.....23
A.4 Územno-technická analýza.....24
A.4.1 Cestná sieť a dopravné napojenie.....24
A.4.2 Inžinierske siete.....26
A.4.3 Ostatné.....28
A.5 Prírodno-enviromentálna analýza.....28
A.5.1 Prírodný potenciál.....28
A.5.2 Odpadové hospodárstvo.....32
A.6 Inštitucionálno-organizačná analýza.....33
A.7 Identifikácia výziev, limitov a problémov.....36
A.8 SWOT analýza.....39

B. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA.....43
B.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ.....43
B.2 Štruktúra priorít a cieľov.....44
B.3 Popis strategických a špecifický cieľov..... 46

C. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA.....52

D. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV A FINANČNÝ PLÁN.....53
D.1 Majetok a rozpočet obce.....53
D.2 Finančný plán.....54

E. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA.....57

F. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE.....59

G. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY.....60

ZÁVER

PRÍLOHY

ÚVOD

Nástrojom sociálneho a ekonomického rozvoja, bežne užívaným, je strategické plánovanie. Ide v celku o jednoduchú činnosť, ktorá si vyžaduje dobré poznatky o súčasnom stave a vývoji územia, o jeho štruktúre, správne definovanie a formulovanie budúcich očakávaní, resp. podrobne naplánovať kroky, ktoré prispejú k zmene zo súčasnej situácie k cieľovým plánovaným stavom

Obec Belá v roku 2015 mala vypracovaný ***Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2015-2022***. Platnosť a aktuálnosť tohto dokumentu vypršala, čo viedlo vedenie samosprávy k zostaveniu nového ***Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Belá*** na obdobie rokov ***2024-2029*** (ďalej len PHRSR).

Pri spracovaní PHRSR sa zohľadnili:

- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov,
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030,
- Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027,
- Agenda 2030,
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja
- do roku 2030,
- Územnoplánovacie dokumenty a územnoplánovacie podklady Nitrianskeho kraja,
- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja,
- potreba obce Belá mať strategický dokument vyhovujúci súčasným štandardom,
- Územný plán obce Belá z roku 2007.

Obsah PHRSR je zložený v štruktúre, ktorú predpisuje aktuálna metodika jej tvorby, t.j. je zostavená z analytickej časti, rozvojovej stratégie, implmentačno-monitorovacej a plánovacej časti, finančnej a riadiacej časti.

Dokument má slúžiť ako podklad pre všestranný rozvoj obce, zohľadňujúci potreby miestneho obyvateľstva, danosti, atraktívnosť a potenciál územia. Má poukázať na príležitosť využitia zdrojov, a to okrem lokálnych aj externých, pretože je o to v obci núdza. Alternatívne externé zdroje predstavujú a sú spomenuté na úrovni štátu pre programovacie obdobie na roky 2021-2027 v smerodatnej dokumentácii v rámci Programu Slovensko, Plánu obnovy,

dotačných systémov orgánov štátnej správy a v ďalších strategických dokumentoch na úrovni krajov a subjektov regionálneho rozvoja (MAS, LEADER, mikroregióny a i.).

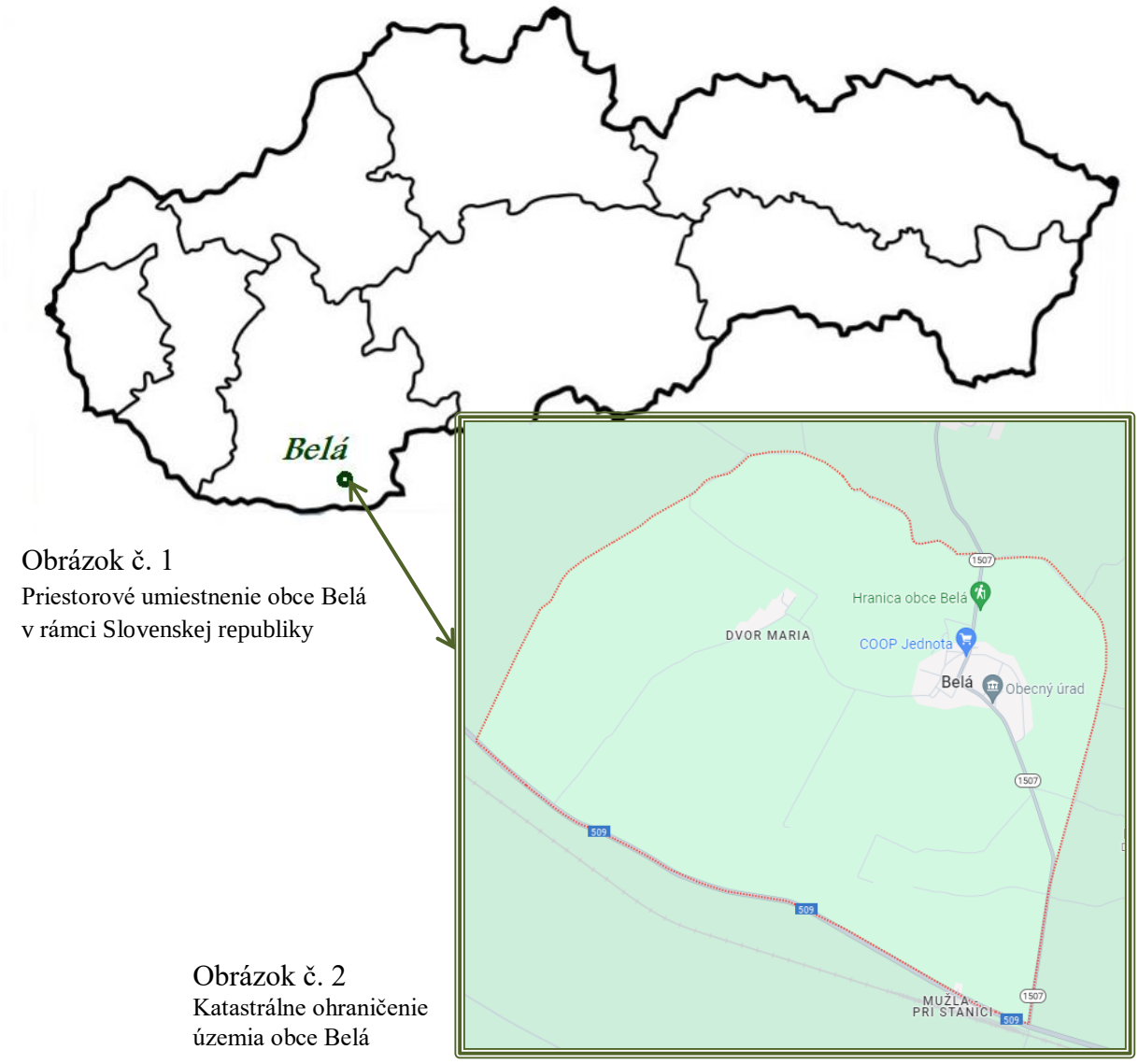
Obec Belá vyvíja spoluprácu v členstvách v ***Euroregióne Váh-Dunaj-Ipeľ***, v ***Euroregióne Ister-Granum***, v ***Združení obcí - Južný región*** a v ***Občianskom združení Dolnohronské rozvojové partnerstvo.*** Je členom ***Regionálneho združenia miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti***. Naposledy v roku 2023 sa stala obec členom aj ***Oblastnej organizácie cestovného ruchu Štúrovo-Parkan***. Stalo sa tak okrem iného aj z dôvodu, že obec je známa kaštieľom, ***päťhviezdičkovým Hotelom Château Belá***.

A. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

Podstatnú časť PHRSR tvorí analýza riešeného územia, t.j. obce Belá. Širšie vzťahy sa spomínajú okrajovo, keďže okresné, krajské a štátne územné celky sa riešia v ľahko dostupných samostatných strategických dokumentoch, resp. informačných zdrojoch. Tieto už pôvodne zohľadňujú a v čase ich aktualizácie vychádzajú/by mali vychádzať zo záujmov a potrieb subjektov na najnižšej úrovni verejnej správy, ktoré sú obsiahnuté v samostatných strategických prameňoch. I *Metodika tvorby a implementácie PHRSR* poukazuje na potrebu uplatnenia princípov udržateľného smart rozvoja, čoho sa pri spracovaní predmetného dokumentu pridŕžalo.

A.1 Identifikácia obce Belá

Belá je obec nachádzajúca sa v juhozápadnej časti Slovenskej republiky, v juhovýchodnej časti Podunajskej pahorkatiny a na západnom svahu Belianskych kopcov. Administratívne spadá pod Nitriansky samosprávny kraj, pod okres Nové Zámky.

Obrázok č. 1
Priestorové umiestnenie obce Belá v rámci Slovenskej republiky

Obrázok č. 2
Katastrálne ohraničenie územia obce Belá

Od okresného mesta je vzdialená 43 km. Bezprostredne susedí s obcami Šarkan a Ľubá zo severu a s obcou Mužla z juhu. Najbližším mestom je Štúrovo vo vzdialenosti 11 km, čo je vzdialenosť aj od hraníc s Maďarskou republikou.

Kataster obce je o rozlohe 869 ha, s počtom obyvateľov 323 (31.12.2023), pričom hustota obyvateľstva je 37 na km^2. Obec leží v nadmorskej výške 186 m. n. m. Do katastra obce spadá aj ***Máriin dvor***, tvoriaci samostatnú osadu v západnej časti katastra, vzdialená od centra obce Belá 2 km. Na východnej strane je ohraničený rybníkom a lesíkom, na severnej, východnej a západnej strane tvorí hranicu oplotenie medzi záhradami a súvislými blokmi ornej pôdy.

A.1.1 Historický vývoj

Prvý písomný doklad o obci je z roku **1138** s názvom obce **Villa Bela**. V tomto období bola vydaná Dömösská listina. V nej sa uvádza ako majetok Dömösského prepošstva. Rok písomnej zmienky zaraďuje Belú medzi najstaršie písomne doložené usadlosti na území dnešného Slovenska. Listinou kráľ Belo II. potvrdzuje, že v roku 1108 knieža Álmos daroval štyri domy so služobníctvom dömösskému kláštoru. Sluhovia povinne platili desiatok, čo znamenalo, že z každého domu boli povinní každoročne odvádzať kláštoru 2 ovce, 2 merice pšeničnej múky, dobré pivo a soľ.

V ďalšej časti sa uvádzajú obdobia s významnými udalosťami týkajúce sa histórie obce Belá:

1225 – Písomný doklad o vlastníctve obce uhorskou kráľovnou a ostrihomskej kapituly. Medzi známych zemanov, ktorí mali v obci majetky, patrili Peter Lovard, Jakub Eduabrand Pogány-Telkiovci, Ján Pošár.

1241 - Tatárske vpády zničili veľkú časť krajiny, aj počet obyvateľstva výrazne klesol. Kráľ Belo IV. dal po tatárskych vpádoch v celej krajine postaviť pevnosti, aby sa podobné straty aké zapríčinilo tatárske plienenie, nemohli zopakovať. Nakoľko v Belej okrem kapituly mal pozemky aj kráľ, po tatárskej expanzii Belo IV. aj sem pozval kolonistov z južnej časti krajiny, aby osídlili spustošené územie.

1257- Mimo spomínanej Belej sa tu nachádzajú aj pozemky kráľovnej, ktoré sa spomínajú ako Boros Béla (Vínna Belá). Názov pravdepodobne odkazuje na to, že sa tu pestovalo hrozno na víno.

1367 - Král' Ľudovít Veľký daroval Vínnu Belú Jákovi, synovi Mikuláša Ebnbrandiho. V tomto čase sa začalo rozvíjať aj poľnohospodárstvo. Keďže predtým pôdu obrábali až dovtedy, kým ju úplne nevyčerpali, teraz začali siatiny striedať. V tomto období začali pestovať v ovocných sadoch ovocie a rozširovali pestovanie viniča.

1434 - Kráľ Žigmund daroval osadu Vínna Belá Tomášovi a Bálintovi Pogánytelkimu ako odmenu za zásluhy v boji proti husitom.

1507 - V písomných dokumentoch nachádzame zmienku o Veľkej a Malej Belej.

1531 - Malá Belá sa už uvádza ako majetok Bélu Bálinta, kým Veľká Belá ako majetok Jána Pozsára.

1543 - Turci obsadili ľavý breh Dunaja oproti Ostrihomu, pravdepodobne aj Belú. Turecká okupácia trvala s väčšími-menšími prestávkami približne 150 rokov.

1679 - V tomto období tu z tvrdého stavebného materiálu postavili kúriu s potrebným hospodárskym príslušenstvom, ovocným sadom, vinohradmi, ornou pôdou.

1700 - Obec Belá sa uvádza v písomnostiach už ako majetok Eszterházyovcov. Počas bitky pri Kravanoch nad Dunajom tu bol hlavný vojenský tábor Františka Rákócziho II. V parku pri kaštieli zasadili na jeho počesť dve lipy.

1732 - Belá je majetkom ostrihomského podžupana, Jozefa Tersztyánszkeho.

1755 - Počet obyvateľov vzrástol na 348. Dobové dokumenty uvádzajú miestnu školu, lebo podľa nariadenia Márie Terézie ju musela mať aj najmenšia obec.

1770 - Belá sa stala majetkom zemepána Andrása Töröka, župana Oravskej župy. Oženil sa s vdovou po synovi J. Tersztyánszkeho a pustil sa do veľkolepej výstavby v Belej. András Török začal rekonštrukciu celého objektu. Hlavným architektom bol Jakab Mayer. Kaplnku prestaval na kostol. Jeho vnútorný priestor riešil v neskorobarokovom štýle. Kostol v roku 1781 vysvätil biskup barón Rigliczei Luzsinszky László.

1796 - Dobové písomnosti uvádzajú, že Dolná Belá patrí rodine Zerdahelyi.

1831 - Osada mala 380 zaregistrovaných obyvateľov

1860 - V tomto čase bola obec majetkom baróna Antona Vasvezekényho Baldacciho. Dal kaštieľ opevniť, vybudovať vodnú priekopu, padací most. Vybudoval obrovský park, zamestnával slávnych maliarov, dával vyhotoviť nábytok z mahagónu, cédru, a ebenového dreva. Rozširuje zbierku umeleckých predmetov raritami z ďalekých krajín ako Čína a Japonsko.

1864 - Vlastníkom kaštieľa je stále Anton Baldacci, ktorý dal pod kostolom vybudovať rodinnú kryptu.

1880 - Anton Baldacci predal celý majetok, kaštieľ aj so zariadením, svojmu bankárovi Jakubovi Perlmutterovi. 1890 - Počet obyvateľov dosahuje 782.

1892 - Jakub Perlmutter predal kaštieľ Dr. Žigmundovi Bródymu.

1900 - Vlastníkom kaštieľa je naďalej Dr. Žigmund Bródy a patrila mu aj pusta Malá Belá. Dr. Bródy bol nielen majiteľom kaštieľa, ale vlastnil aj 850 katastrálnych jutrov pôdy, čiže viac ako polovica obce patrila jemu. Vlastníkom kaštieľa a pôdy bol do roku 1910.

1905 - V tomto roku Dr. Žigmund Bródy dal v obci postaviť školu – žiakov bolo 110.

1911 - Kaštieľ sa stal majetkom baróna Adolfa Ullmanna, vtedajšieho generálneho riaditeľa maďarskej úverovej banky. Barón Ullmann žil v Budapešti, v Belej sa zdržiaval zriedka, chodieval sem na poľovačky. Po jeho smrti v roku 1925 majetkové práva prešli na jeho syna Juraja. V roku 1945 rodina Ullmannovcov emigrovala. Ako poslední majitelia ho zveľaďovali, prestavali terasu, vytvorili umelú jaskyňu, skrášľovali park, rozširovali knižnicu dokonca postavili skleník.

1929 - Zákon o pozemkovej reforme sa dotkol aj Belej. Z veľkostatkárskej pôdy vymerali v tomto roku deväť pozemkov a v roku 1935 osem pozemkov. Za tieto pozemky majitelia zaplatili barónovi Ullmannovi. Majetok baróna Ullmanna mal na starosti Ede Roth od roku 1910 až do roku 1930.

1937 - V obci zaviedli elektrinu. Kaštieľ a príslušné hospodárske budovy boli spojené telefonicky.

1945 - Obec oslobodili 2. apríla. Slovenské rodiny prišli do Belej 15. mája 1945 z okolia Prievidze a z Liptova – celkovo 14 rodín, ktoré sa usadili v tzv. Máriinom dvore.

Kaštieľ bol odobraný majiteľovi socialistickým Československom a vznikla z neho väznica pre politických väzňov. Neskôr sa kaštieľ využíval ako konzerváreň.

1949 - 35 tunajších obyvateľov založilo poľnohospodárske družstvo. Z 240 hektárov 210 hektárov tvorila skonfiškovaná pôda a zvyšok bol majetkom 9 roľníkov.

1954 - Z cirkevných rolí nachádzajúcich sa na severnej časti obce vyčlenili stavebné pozemky, na ktorých do roku 1960 postavili 23 rodinných domov.

1955 - V kaštieli založili poľnohospodársku školu , ktorá tu fungovala až do roku 1958. Potom budovu využívali ako nápravné zariadenie a neskôr slúžila ako veľkosklad Domácich potrieb Gbelce až do roku 1990. Z nábytku kaštieľa sa nezachovalo nič, fresky na stenách boli natreté vápnom.

1965 - V decembri boli spojené polia okolitých 4 dedín a družstvá sa spojili. Sídlo umiestnili do obce Ľubá.

1989 - Politické zmeny mali dosah aj na poľnohospodárstvo obce. Viacerí vystúpili z družstva a začali samostatne hospodáriť na vlastných roliach. Zo 650 hektárov poľnohospodárskej pôdy sa 230 hektárov opäť dostalo do súkromného vlastníctva.

1990 - Úbytok pracovných príležitostí v okolitých priemyselných závodoch zasiahol aj obyvateľov. Družstvo sa pretransformovalo a od roku 1992 sa aj premenovalo.

2000 - Kaštieľ opäť prešiel do súkromného vlastníctva. Vnučka Juraja Ullmanna, grófka Ilona von Krockow prejavila o majetok záujem. Celý pozemok aj s kaštieľom odkúpila od štátu a pustila sa do veľkolepej rekonštrukcie.

2007 - Dokončila sa prestavba kaštieľa a dnes sa už hrdí kaštieľ v pôvodnej kráse a slúži od roku 2008 ako rezidencia rodiny Krockow a ako luxusný päťhviezdičkový hotel.

2018 - Po náhlej smrti Ilony von Krockow, jej tri deti sa stávajú majiteľmi kaštieľa, podporované ich otcom a tímom oddaných zamestnancov.

A.1.2 Kultúrne pamiatky a zaujímavosti

Dominantou obce Belá a zároveň aj samotného regiónu je **kaštieľ** z rokov **1732-1755**. Pôvodný názov ***Villa Bela*** nahradil v súčasnosti používaný ***Château Belá***. Je registrovaný ako národná kultúrna pamiatka SR od 17.7.1963 pod č. 321/1-3

Fotografia kaštieľa z minulosti
Zdroj: *https://skkongres.sk/10-vyrocie-historickeho-kastiela-chateau-bela/*

Belanský kaštieľ je najrozsiahlejšia stavebná pamiatka širokého okolia rozprestierajúca sa na rozlohe 28 ha. Bol postavený v luiséznom slohu, pôvodne neskorobarokový. Je to dvojpodlažná a šesťkrídlová stavba. Má uzatvorený rozsiahly obdĺžnikový dvor. Juhovýchodné krídlo je situované do parku. Severovýchodné krídlo tvorí uličný front spolu so vstupnou fasádou kostola. Ku rozsiahlemu komplexu patril aj skleník, v ktorom bolo v 60-tych rokoch 20. storočia kino. Bol napojený úzkorozchodnou železnicou zo stanice Mužla. Železnička zanikla v roku 1948. Prestavovaný bol niekoľkokrát (v rokoch 1798, 1834, 1868, 1910, 1922, 1951, 2001+).

Rekonštrukciu Château Bela začal Jánoš Terstyánsky, ktorý bol miestnym šľachticom. Zámok nadobudol súčasnú podobu pod dohľadom architekta Jakaba Mayera. Najprv postavili kaplnku, ktorá bola dokončená v roku **1780**. Château Bela v tom čase kúpil miestny obchodník Pál Sherdahelyi. V tom istom roku bola vysvätená aj zámocká kaplnka. Dodnes funguje ako miestny kostol, v ktorom sa konajú svadby.

Zámok bol postavený v štýle francúzskeho baroka a bol dokončený v roku **1874**. Klasicisticky bol doplnený po roku **1834**, kedy ho kúpil Antal Baldacci (Baldácsy) z Korziky. Investoval do panstva pristavením opevnenia, vodnej priekopy, padacieho mosta a zámockého parku. Opravy v rokoch **1868** a **1910** sa týkali stavby terasy, grotty a parkovej úpravy.

V roku **1880** bol celý majetok v rukách bankára z rodu Baldacci, ktorý predal zámok so všetkým majetkom pánovi Zigmundovi Brodimu.

V roku **1910** kúpil zámok Adolf von Ullmann, šľachtic z Budapešti a v roku **1925** zámok zdedil barón, pán George Ullmann, syn Adolfa Ullmanna

V roku **1945** kaštieľ prevzala vláda socialistického Československa. Počas socializmu bol kaštieľ využívaný ako poľnohospodárska škola, v rokoch **1956-1959** sa zmenil na väzenské zariadenie pre politických väzňov. Neskôr bol kaštieľ využívaný aj ako továreň na chemickú výrobu.

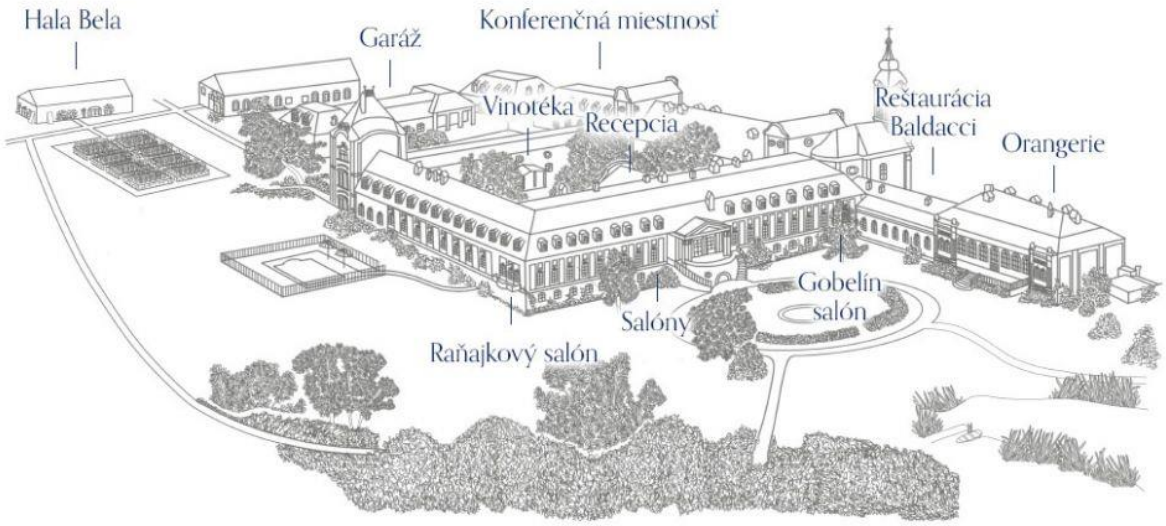
V roku **1990** sa Château stalo súčasťou **Národného dedičstva.**

Fotografia kaštieľa s celkovým záberom
Zdroj: *www.chateau-bela.sk*

Zdevastovanú stavbu v roku **2000** odkúpili od štátu potomkovia posledných majiteľov, a to ***grófka Ilona von Krockow***, vnučka Georga Ullmanna. Vybudovala sa tak rezidencia s päťhviezdičkovým hotelom, so 45-timi exkluzívnymi izbami a apartmánmi, ktorý otvorili v roku **2008**. V roku **2018**, po smrti grófky, sa majiteľmi stali jej tri deti, podporované ich otcom.

V roku **2023** Hotel Château Belá získal v *medzinárodnej súťaži historických hotelov Európy* ***1. miesto v kategórii Heritage & Romance***, ako obľúbené miesto konania svadieb a romantických pobytov. Priestory kaštieľa v súčasnej podobe prezentuje nasledovný obrázok (zdroj: *www.chateau-bela.sk*). Ďalšie podrobnejšie informácie o kaštieli poskytuje domovská stránka *www.chateau-bela.sk*.

Národnou kultúrnou pamiatkou (č. 321/2) je aj rímskokatolícky **kostol Povýšenia sv. Kríža.** Jednoloďová barokoková stavba s pravouhlým ukončením presbytéria, transeptom a predstavanou vežou je z rokov **1732-1755**. Kostol vznikol spoločne s kaštieľom, ktorého je súčasťou. Neobarokovou úpravou prešiel v roku 1868. Fasády kostola sú členené pilastrami, veža vyrastá z konkávne prehnutého priečelia vo forme rizalitu. Je členená kordónovými rímsami a pilastrami a ukončená korunnou rímsou s terčíkom s hodinami a barokovou helmicou. Portál kostola je lemovaný kvádrovaním a volútovou supraportou s reliéfnymi obeliskami. Nad portálom je nika so sochou Krista na kríži.

Ku kaštieľu prislúcha aj záhrada s parkom, pričom i **park** je národnou kultúrnou pamiatkou (č.321/3). Doba vzniku parku je 1. pol. 18. st. Datovanie zmien je na 1868-1910, po 2001. Prevládajúcim slohom je prírodno-krajinársky. Pôdorys parku je nepravidelný. Historický park je súčasťou areálu kaštieľa. Rozprestiera sa na jeho južnej a východnej strane a má plošnú výmeru 7,0726 ha. Pôvodná kostra parku bola značne narušená dlhodobou absenciou údržby. Posledná dosadba bola realizovaná pred I. svetovou vojnou. Predpokladá sa, že park mal pôvodne barokový parter. Parkom pretekal čiastočne prekrytý potok. Súčasťou parku boli skleník a altánok, ktoré sa nezachovali. Nezachovala sa ani sochárska výzdoba

parku a zdevastovaná bola grotta pod vonkajším schodiskom. Zachovaná je však vaňa bazéna. V roku 2007 bola ukončená aj celková rekonštrukcia parku. Obnovené bolo jazero, prekrytý bol vodný tok, obnovená je fontána, obnovený je trávnik, chodníkový systém a prebehla sadovnícka výsadba.

V okrajovej časti kaštieľa sa nachádza technická pamiatka – je to bývalá sušiareň a konzerváreň z tridsiatych rokov minulého storočia. Patrí k nej aj dominantný komín.

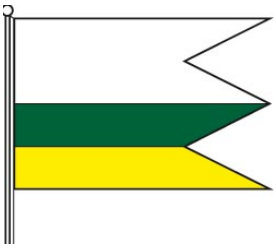
Súpis pamiatok na Slovensku eviduje aj nezapísané objekty s pamiatkovými hodnotami:

- **Kostol r. k. románsky** (zaevidované základy južne od m. č. Máriin dvor)
- **Kazateľnica**, z 2. tretiny 18. stor.,
- **Tabernákulum**, z 2. polovice 18. stor.,
- **Socha Madony**, z 2. polovice 18. stor.,
- **Obraz sv. Karola Borom**, z roku 1836,
- **Kaplnka**, z konca 19. stor. (nezachovaná),
- **Socha Nepomuckého**.

A.1.3 Obecné symboly

Blazón erbu: V zelenom štíte pod dvomi zlatými položenými odvrátenými klasmi - vľavo dlhším - strieborné sklonené radlice, ovenčené zlatými polovičnými odvrátenými ratolesťami.
Roľnícky a zamestnanecký motív podľa odtlačkov pečatidla obce z 18. stor. zachovaných na dokumentoch z r. 1840-1866.
Autormi sú Jozef Novák a Ladislav Čisárik.

Vlajka pozostáva z troch pozdĺžnych pruhov bielej, žltej a zelenej farby s pomerom strán 2:3, je ukončená troma cípmi. Zárezy siahajú do tretiny listu

Pečať obce Belá je okrúhla, uprostred ktorej je obecný symbol ako na erbe a kruhopis OBEC BELÁ. Pečať bola obnovená so zmenou vzoru a podľa štatútu obce v roku 2024.

A.2 Ex-post hodnotenie a dosiahnuté výsledky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Belá na roky 2015-2022 v sebe zahŕňal strategickú časť, v rámci ktorej sa definovali konkrétne projekty podľa potrieb a možností. Vzhľadom na meniace sa štruktúry (systém a podmienky podávania žiadostí a využívania externých zdrojov a i.) v rámci podpory samospráv z úrovne štátnej sféry, fondov Európskej únie, ale i vyššieho územného celku, obec dospela k implementácii nasledovných aktivít. Tieto nepokrývajú ani väčšinu plánovaných cieľov. Pri ex-post hodnotení sa spomínajú reálne podporené aktivity, predstavujúce len časť uspokojených skutočných potrieb obce.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR z roku 2015-2022 tabuľka č. 1

Projekt/aktivita	Termín realizácie skutočnosť	Nákladovosť v EUR skutočnosť
Podpora rozvoja obce	2023	3 653,-
Podpora všeobecného rozvoja obce	2023	5 000,-
Oddychová zóna v obci Belá	2018	5 396,-

Stručný popis realizovaných projektov:

Podpora rozvoja obce bol projekt podporený zo zdrojov *NSK*. Financie boli použité na montáž a murárske práce pri výmene okien a dverí na plastové na budove Obecného úradu. V kultúrnom dome, futbalovom ihrisku a dome smútku sa vykonala montáž a zabezpečenie alarmu. Z dôvodu havarijného stavu budovy MŠ sa z financií zakúpil a použil termobox a metrážny koberec.

Podpora všeobecného rozvoja obce – projekt slúžil na riešenie havarijnej situácie v budove MS, kedy sa vykonalo monitorovanie a čistenie kanalizácie pri budove MŠ. Vykonali sa tiež vodoinštalačné práce s využitím zaobstaraných príslušných materiálov. Vyfinancoval sa statický posudok a urobili geologické vrty, aby sa zistila závažnosť situácie týkajúcej sa ďalšej prevádzky MŠ.

Finančné prostriedky boli čiastočne použité aj na opravu strechy a žľabového systému na budove kultúrneho domu.

Časť prostriedkov pokryla aj žiadanú projektovú činnosť obce.

Podpora bola poskytnutá zo zdrojov *NSK*.

Oddychová zóna v obci Belá – obec získala v roku 2018 podporu od *Slovenskej agentúry životného prostredia* vo výške 5 000,-. Ostatnú časť financií predstavoval podiel spolufinancovania zo zdrojov obce. Projekt bol zameraný na zabezpečenie vegetácie vo forme rôznych druhov stromov a živého plotu vysadených v rámci verejných priestorov obce. Medzi aktivitami bolo osadenie altánku, lavičiek (12 ks) a smetných košov (7 ks) na detskom ihrisku, na futbalovom ihrisku a v rámci oddychovej zóny.

A.3 Socioekonomická analýza

A.3.1 Vývoj počtu obyvateľov

Počet obyvateľstva sa mení podľa aktuálnych podmienok pre život, na čo má vplyv mnoho faktorov. Sú to hlavne vyvíjajúce sa situácie v širších aglomeráciách, počnúc od hospodársko-ekonomickej politiky, postoja a stability krajiny až po vplyv medzinárodných a svetových javov.

Historický vývoj počtu obyvateľov sú zaznamenávané v štatistických údajoch, podľa ktorých môžeme sledovať rôzne etapy vývoja počtu obyvateľov. Od roku 1880 až do roku 1921 sa počet obyvateľov obce neustále zvyšoval, čo je dôsledkom prudkého rozvoja obce a kaštieľa. Počas prvej a druhej svetovej vojny počet obyvateľov obce mierne poklesol. Z roku 1940 chýbajú údaje o počte obyvateľov, nakoľko obec bola vtedy na základe *Prvej viedenskej arbitráže* (1938) súčasťou Maďarskej republiky. Po druhej svetovej vojne počet obyvateľov znovu narastal hlavne vďaka rozvoju poľnohospodárstva, t.j. zriadeniu družstva. Od roku 1961 počet obyvateľov opäť klesol až do roku 1991. Uvedené bolo spôsobené najmä zvyšujúcou sa neistotou a ubúdaním pracovných miest, hlavne ku koncu 80-tych rokov..

Počet obyvateľov sa od roku 2001 naďalej znižoval, z hodnoty 423 v roku 2002 na hodnotu 350 v roku 2014. Tento jav zodpovedal aj celoslovenským trendom vo vývoji počtu obyvateľov. Spôsobené to bolo hlavne nedostatkom pracovných príležitostí v obci, neistou sociálnou situáciou a podobnými negatívnymi javmi nielen na lokálnej a regionálnej úrovni, ale aj na celoslovenskej úrovni.

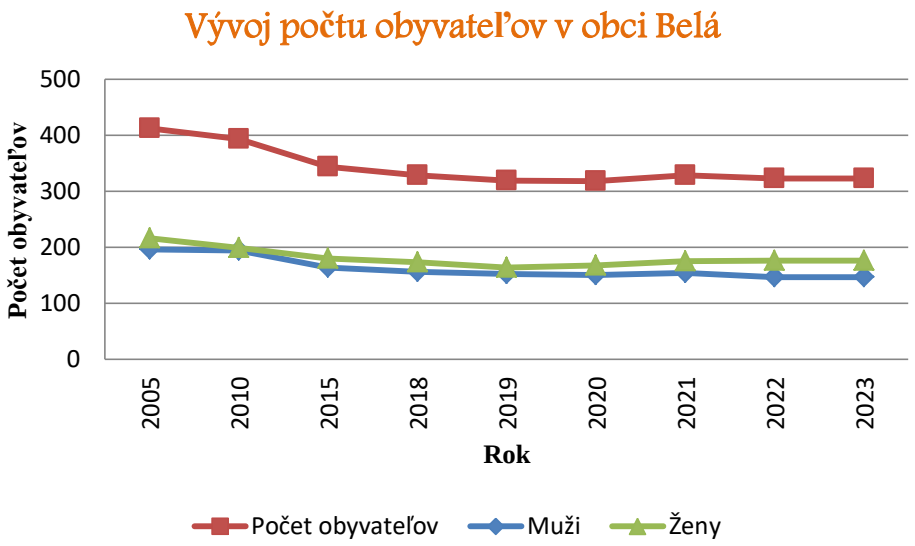
Vývoj počtu obyvateľov tabuľka č. 2

Rok	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov	412	393	344	329	319	318	329	323	323
Muži	*196*	*194*	*164*	*156*	*152*	*150*	*154*	*147*	*147*
Ženy	*216*	*199*	*180*	*173*	*164*	*168*	*175*	*176*	*176*

Zdroj: ŠÚ SR, OcÚ Belá

V poslednom desaťročí sa zaznamenáva skôr pokles počtu obyvateľov v obci Belá. Počet žien prevláda nad počtom mužov, pričom posledné roky dochádza k miernemu zvýšeniu počtu žien oproti predchádzajúcemu obdobiu, ale u mužov pokles ich počtu zotrváva.

Graf č. 1

Ďalšie demografické ukazovatele tabuľka č. 3

Ukazovateľ/Rok	2020	2021	2022
Celkový prírastok obyv.	2	4	-6
Prirodzený prírastok obyv.	-4	-7	-5
Migračné saldo	6	11	-1
Narodenia	2	1	1
Úmrtia	6	8	6
Sobáše	2	1	0
Rozvody	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Pri sledovaní prírastkov obyvateľov obce Belá od roku 2004 sa zistilo, že najvyššie hodnoty pre ***celkový prírastok*** a ***migračné saldo*** boli v roku 2021. Pre ***prirodzený prírastok*** sa najvyššia hodnota vykázala v roku 2018 (4 osoby).

Najviac ***narodených*** za rok bolo v počte 5 detí, a to v rokoch 2004, 2006 a 2018. V rokoch 2014, 2016 a 2019 sa nenarodilo ani jedno dieťa. Mortalita prevyšuje natalitu v podstate vo väčšine sledovaných rokoch. Najviac ***úmrtí*** bolo v rokoch 2006 (11 osôb) a 2017 (10 osôb), najmenej bolo v roku 2018, a to jedna osoba.

Obec sa môže chváliť nulovou ***rozvodovosťou***. Iba v rokoch 2010 a 2012 došlo po 2 rozvody, predstavujúc aj ich najväčší počet. I keď ***sobáše*** sa konali, bolo ich podstatne málo. V rokoch 2010, 2014, 2016 a 2022 sa nekonal ani jeden.

V posledných rokoch stúpol počet osôb v produktívnom i v predproduktívnom veku a poklesol počet osôb v poproduktívnom veku. Tento jav je pozitívny z hľadiska ekonomickej aktivity a zníženia starnutia ľudí.

Preto veľký význam v demografickej oblasti má ***index starnutia***. Za rok 2022 bol na úrovni 277,78 % za celkové obyvateľstvo obce Belá. V tomto istom roku zvlášť za skupinu mužov bol na úrovni 260 % a za skupinu žien 288,24 %. Od roku 2004 sa v štatistikách evidoval nárast tohto indexu po rok 2017, kedy došlo k zvratu, t.j. poklesu v roku 2018 a opakovaný nárast nastal hneď rok po, a to v roku 2019, kedy index starnutia dosiahol najvyššiu hodnotu za sledované obdobie a bol na úrovni 381,82 % (u mužov 350%, u žien až 408,33 %). Od roku 2019, ako bolo spomenuté, sa do súčasného obdobia (2023) zaznamenáva znovu pokles hodnôt tohto ukazovateľa. Na úrovni Slovenskej republiky bol v roku 2022 index starnutia 110,95 %.

Vzdelanosť a rodinný stav obyvateľstva tabuľka č. 4

Počet obyvateľov (2021)			
podľa vzdelania		**podľa rodinného stavu**	
ZŠ	67	***slobodní***	120
SŠ	209	***ženatý/vydaté***	125
VŠ	19	***rozvedení***	33
EA	156	***vdovci***	46

Zdroj: ŠÚ SR

A.3.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Celoslovenské údaje v období ku koncu roka 2023 vypovedali o postupnom starnutí obyvateľstva. Pôrodnosť v slovenských rozmeroch má síce rastúcu tendenciu od roku 2010 a úmrtnosť klesajúcu krivku, Na Slovensku však výkyvy vo vekových štruktúrach nie sú dramatické. Priemerný vek za rok 2022 bol na Slovensku 41,62. V obci Belá sa ***priemerný vek*** pohyboval okolo 47 rokov.

Veková štruktúra obyvateľstva tabuľka č. 5

Veková kategória	Osoby		v %	
	2012	2022	2012	2022
Predproduktívny vek (0-14)	35	27	*9,67*	*8,36*
Produktívny vek (15–64)	242	221	*66,85*	*68,42*
Poproduktívny vek (65 a viac)	85	75	*23,48*	*23,22*

Zdroj: ŠÚ SR

V absolútnych hodnotách zisťujeme pokles počtu osôb vo všetkých troch sledovaných kategóriách podľa vekovej štruktúry obyvateľov obce Belá. V percentuálnom vyjadrení bol podiel osôb iba v produktívnom veku v roku 2022 vyšší ako v roku 2012.

V roku 2022 bol pomer mužského a ženského pohlavia rôznorodý v rôznych vekových úrovniach. Muži vo veku nad 85 rokov nemali v tomto období zastúpenie. Žien nad 85 rokov bolo celkom 6, z toho 2 vo vekovom rozmedzí 90 až 94 rokov. Detí do 4 rokov bolo celkom 10. Ženy mali najväčšie zastúpenie vo veku od 50 do 54 rokov, a to 19 osôb. Mužov v tomto veku bolo 15. Muži mali najväčšie zastúpenie vo veku 45 do 49 rokov, spolu 16 osôb. Žien v tomto veku bolo 13.

A.3.3 Národnostná a náboženská štruktúra

Zloženie obyvateľstva podľa národnosti vypovedá o blízkosti územia Maďarskej republiky a historický fakt, že obec Belá bola osídlená ľuďmi používajúcich materinský jazyk maďarský. Typicky slovenskou osadou ostala osada Máriin dvor, ktorú obývali ľudia slovenskej národnosti už po druhej svetovej vojne.

Národnostná štruktúra tabuľka č. 6

Rok	Národnosť			
	Slovenská	Maďarská	Česká	Nezistená
2011 (abs.)	65	282	1	22
2021 (abs.)	76	232	-	17
2021 (%)	*23,38*	*71,38*	-	*5,23*

Zdroj: ŠÚ SR (SODB)

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v rokoch 2011 a 2021 vykazovali mierny nárast počtu osôb so slovenskou národnosťou a pokles osôb s maďarskou národnosťou. Napriek tomu maďarskú reč používa väčšina z nich, predstavujúc vyše 71 % z celkového počtu obyvateľstva v roku 2021. Je zaujímavé, že osoby s inými národnosťami sa v obci nenachádzajú.

Náboženská štruktúra tabuľka č. 7

Rok	Náboženstvo				
	Rímskokatolícke	Evanjelické	Reformovaná cirkev	Ostatné	Nezistené a bez vyznania
2011 (%)	311	-	9	-	31+19
2021 (abs.)	221	1	5	3	23+72
2021 (%)	*68*	*0,31*	*1,54*	*0,93*	*7,08+22,15*

Zdroj: ŠÚ SR (SODB)

V rámci náboženského vyznania sa zistili zmeny po desaťročnom odstupe v objavení osôb aj s inou, než prevládajúcou rímskokatolíckou vierou a síce v menšom počte, ale dlhodobo existujúcou prítomnosťou reformovanej viery. V roku 2021 jedna osoba pestovala vieru evanjelickú a v skupine ostatných to boli dve osoby v kresťanských zboroch a jedna osoba vyznávala budhizmus.

Vlastný kostol majú v obci len katolíci, keďže obec patrila onoho času pod Ostrihomské arcibiskupstvo. Práve táto skupina predstavuje až 68 %. Oproti roku 2011 došlo k ich poklesu až o 90 osôb na rok 2021. Od vierovyznania ľudia vyvíjali a dodnes pestujú svoje tradície a uchovávajú zvyky a sviatky.

A.3.4 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Z 5 449 270 žijúcich na Slovensku bolo 2 172 228 pracujúcich, ďalších 309 310 osôb boli pracujúci dôchodcovia. Vyplývalo to z rozšírených dát z výsledkov Sčítania obyvateľov,

domov a bytov 2021. Štatistika ekonomickej aktivity zároveň poukázala na to, že 20 124 osôb bolo na materskej dovolenke, 52 229 ľudí na rodičovskej dovolenke.

Z 325 obyvateľov (2021) obce Belá bolo 156 pracujúcich, z toho 13 pracujúcich dôchodcov. Na materskej a rodičovskej dovolenke nebola ani jedna osoba.

Ukazovatele ekonomického potenciálu tabuľka č. 8

		Ek. aktívne	Pracujúci	UoZ
2011	***Počet osôb***	***179***	***176***	***52***
	% z celk. počtu	*47,23*	*46,93*	*13,87*
2021	***Počet osôb***	***156***	***156***	***15***
	% z celk. počtu	*48*	*48*	*4,61*

Zdroj: ŠÚ SR – SODB 2011 a 2021, vlastné prepočty

V decembri 2023 bolo podľa *Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci SR* bez práce 5,08 % (169 933 osôb) obyvateľstva. V tomto období sa na úrovni Nitrianskeho kraja vykázala miera evidovanej nezamestnanosti 3,62 % (14 444 UoZ) a na úrovni okresu Nové Zámky 3,3 % (3 166 UoZ), (v apríli 2015 = 15 %). V obci Belá bolo UoZ v decembri 2023 v počte 17 osôb, z toho 12 žien a 5 mužov.

Na Slovensku v roku 2023 bol historicky najnižší počet nezamestnaných, čo spôsobila prítomnosť inflácie, nárast miezd, ale v celku problém ekonomickej migrácie naďalej existuje.

Index ekonomického zaťaženia, ktorý porovnáva pomer súčtu počtu predproduktívneho a poproduktívneho obyvateľstva k počtu produktívneho obyvateľstva, bol v roku 2022 na úrovni 46,15 %.. Za skupinu mužov bol tento ukazovateľ na úrovni 32,43 % a za skupinu žien až 60 %.

Za posledných desať rokov bol index najvyšší v roku 2013, a to na úrovni 53,88 % . Za skupinu mužov bol tento index najvyšší v roku 2019 so svojimi 42,06 % a u žien v roku 2014, kedy hodnota dosahovala 71,96 %.

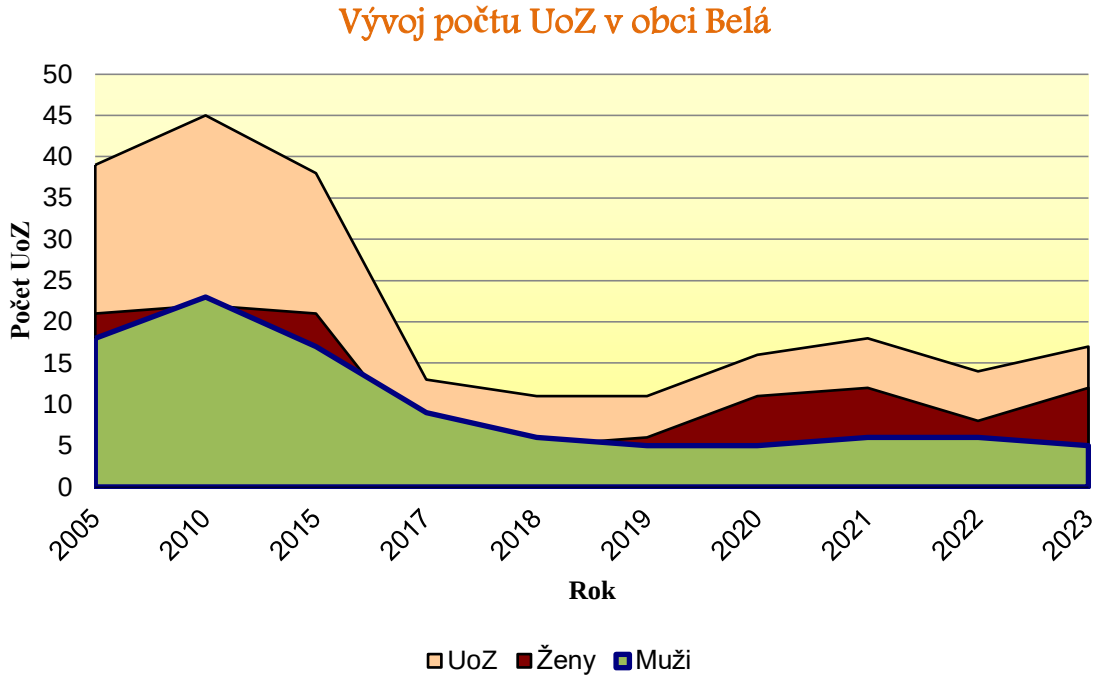
Vývoj počtu UoZ v období od 2005 do 2023 tabuľka č. 9

Rok	UoZ		Ženy		Muži	
	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index
2005	39	-	21	-	18	-
2010	45	*115,38*	22	*104,76*	23	*127,77*
2015	38	*84,44*	21	*95,45*	17	*73,91*
2017	13	*34,21*	4	*19,04*	9	*52,94*
2018	11	*84,61*	5	*125,00*	6	*66,66*
2019	11	*100,00*	6	*120,00*	5	*83,33*
2020	16	*145,45*	11	*183,33*	5	*100,00*
2021	18	*112,50*	12	*109,09*	6	*120,00*
2022	14	*77,77*	8	*66,66*	6	*100,00*
2023	17	*121,42*	12	*150,00*	5	*83,33*

Zdroj: ŠÚ SR, UPSVaR NZ, vlastné prepočty

Výrazný pokles počtu UoZ v rokoch 2017 až 2019 nastal aj vďaka nastaveniu nových opatrení Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, kedy sa zavádzali tzv. aktivačné činnosti a pod. pre UoZ podľa konkrétnych podmienok. Zmeny priebežne spôsobujú aj záujem, vzdelanie a odvetvová ponuka práce na trhu, inflácia a i. Najväčší medziročný nárast UoZ podľa indexu bol v roku 2020, čo však pri pohľade na reálny počet osôb nie je výrazný. V skupine UoZ mali prevahu prevažne ženy nad počtom mužov.

Graf č. 2

UoZ možno sledovať z niekoľkých pohľadov. Najviac vypovedá o stave nezamestnanosti dĺžka evidencie. Čím je osoba dlhšie v evidencii UoZ, t.j. bez práce, tým väčší je predpoklad prehĺbenia jeho prípadnej zhoršenej životnej situácie a ekonomickej aktivity a prosperity.

Stav UoZ december 2023 – podľa dĺžky evidencie tabuľka č. 10

Doba evidencie	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 3 mesiacov	5	*29,41*
4 – 6 mesiacov	6	*35,30*
7 – 9 mesiacov	0	*0*
10 – 12 mesiacov	1	*5,88*
13 – 18 mesiacov	3	*17,65*
19 - 24 mesiacov	0	*0*
25 – 30 mesiacov	1	*5,88*
31 – 36 mesiacov	0	*0*
37 – 42 mesiacov	1	*5,88*
43 – 48 mesiacov	0	*0*
nad 48 mesiacov	0	*0*

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné prepočty

Za obec Belá možno stav vyhodnotiť za priaznivý, keďže medzi UoZ sa nachádzajú osoby s kratšou evidenciou. Najviac ich je nezamestnaných po dobu do pol roka. Jediná osoba je bez práce viac ako 3 roky.

Stav UoZ december 2023 – podľa veku tabuľka č. 11

Veková skupina	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 20 rokov	1	*5,88*
20-24	2	*11,77*
25-29	1	*5,88*
30-34	1	*5,88*
35-39	1	*5,88*
40-44	2	*11,77*
45-49	1	*5,88*
50-54	2	*11,77*
55-59	4	*23,52*
60 a viac	2	*11,77*

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné prepočty

Z pohľadu veku majú zastúpenie medzi UoZ všetky vekové kategórie produktívneho veku. Najviac z nich malo 55 až 59 rokov.

UoZ sa zisťovalo aj podľa ***rodinného stavu***. Medzi nimi bolo 8 osôb slobodných, 6 osôb ženatých/vydaté, jedna rozvedená osoba a dvaja vdovci.

A.3.5 Podnikateľská sféra

Podnikanie v menších obciach zvyčajne prebieha u menších živnostníkov a právnických osôb. V obci Belá je oblasť podnikania výrazná práve aktívnym fungovaním a prevádzkou kaštieľa Château Belá vo forme ***Hotela Château Belá, s.r.o***. a ***Château Belá s.r.o***. V rámci podnikateľskej činnosti sa zameriavajú na ubytovacie služby, pohostinskú činnosť, organizovanie školiacich, kultúrnych, spoločenských a športových podujatí a ďalšie činnosti.

Podľa informácií z obchodného registra z obdobia mesiaca február 2024 medzi odvetviami podnikania boli zastúpené poľnohospodárstvo, rastlinná a živočíšna výroba, remeslá (klampiarstvo, zámočníctvo), nákladná preprava, počítačové a administratívne služby, reklamné a marketingové služby a mnohé iné.

Zoznam právnických osôb pôsobiacich v obci Belá v tomto období tvorili:

A-Agro, s.r.o.
Activ-K Group, s.r.o.
Activ-K, s.r.o.
DACH-Klamp, s.r.o.
Hotela Château Belá, s.r.o.
Château Belá s.r.o.
I.G.Food, s.r.o.
TARANTELLA 1, s.r.o.
TARANTELLA 2, s.r.o.
TGS Tech, s.r.o.
UKE, s.r.o.

Vývoj podnikania právnických osôb (PO) v obci od roku 2004 mal rastúcu tendenciu do roku 2013 (12 PO). Následne došlo k poklesu podnikateľských subjektov do roku 2015 (6 PO). Od tohto obdobia nastal znovu rast počtu podnikaní.

Počet FO a PO tabuľka č. 12

Rok	FO/živnostníci	PO
2021	14/14	17
2020	14/14	17
2019	16/16	15

Zdroj: ŠÚ SR

Najviac PO bolo v rokoch 2020 a 2021 po 17 subjektov. Z toho neziskových bolo v oboch rokoch 3 PO a ziskových 14 PO. Najmenej PO pôsobilo v rokoch 2015 a 2016, a to 5 PO.

U podnikajúcich fyzických osobách sa ich počet aktívne udržiaval do roku 2016 (37/37), kedy sa podnikania postupne vzdávalo niekoľko podnikateľov. Najviac ich podnikalo v roku 2014 (41 FO/40 živnostníkov) a v roku 2009 (42 FO/38 živnostníkov).

Zlúčením bývalých JRD v Ľubej, Belej, Divej a Šarkane, Mužli, Gbelciach vzniklo i v súčasnosti existujúce ***Poľnohospodárske družstvo vlastníkov*** so sídlom v obci Ľubá. Súčasný názov družstvo nesie od roku 1992. Hlavnými predmetmi činnosti družstva sú:

- poľnohospodárska produkcia a pestovanie technických plodín,
- živočíšna výroba ,
- spracovanie a predaj výrobkov živočíšnej výroby,
- výroba kŕmnych zmesí pre vlastnú spotrebu,
- služby poľnohospodárom,
- prípravné práce k realizácii stavby,
- nákladná cestná doprava vykonávaná vozidlami s celkovou hmotnosťou do 3,5 t ...

Tradičnými a najviac pestovanými plodinami na ornej pôde sú pšenica, jačmeň, slnečnica, kukurica a repka olejná.

A.3.6 Bývanie

V roku 2021 podľa SODB obec obývalo 325 osôb. Počet domov bol 157, z čoho rodinných domov predstavovalo 154 a jeden bytový dom so štyrmi bytmi. Vo vlastníctve fyzických osôb ich bolo 132. Na plyn ich bolo napojených 127, na vodovod 137 a septik používalo 140 domov, keďže kanalizačná sieť v obci chýba. Obnovených domov bolo 97.

Bytový a domový fond tabuľka č. 13

Obdobie výstavby	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006+
Počet	6	16	41	30	13	8	2	0	1

Zdroj: ŠÚ SR

Domy neobývané môžu poslúžiť pre záujemcov aj ako investícia do nehnuteľnosti na víkendové využitie, keďže cestovný ruch je i v okolí dobre rozvinutý (kúpalisko Vadaš v Štúrove, prírodné danosti okolia - turizmus a šport a i.).

V dvoch prípadoch sa poskytuje príležitosť pre ubytovanie v súkromí pre návštevníkov.

Stavebné záležitosti obyvatelia majú možnosť vybaviť na ***Spoločnom stavebnom úrade*** v Štúrove.

A.3.7 Školstvo, zdravotníctvo, sociálne a občianske služby

Posledným školským zariadením v obci bola ***Materská škola s vyučovacím jazykom maďarským*** - Óvoda, ktorá prerušila výchovno-vzdelávaciu činnosť v šk.r. 2023/2024 z dôvodu poklesu počtu detí . Od 1.3.2024 deti prestúpili do MŠ v obci Mužla.

Základná škola bola v obci zrušená v roku 1978.

Vývoj počtu detí v MŠ tabuľka č. 14

Šk.r.	Počet detí
2019/2020	12
2020/2021	13
2021/2022	12
2022/2023	12
2023/2024	6

Zdroj: OcÚ Belá

V obci bola zabezpečená ***zdravotná starostlivosť*** pre dospelých, raz za dva týždne ordinoval obvodný lekár zo susednej obce z Mužle. V súčasnosti občania navštevujú svojich obvodných lekárov, zubných lekárov a lekárov špecialistov v susednom meste Štúrovo a v obciach Mužla a Gbelce. Najbližšia nemocnica je v okresnom meste Nové Zámky. ***Lekárne*** a výdajne liekov v obci ***nie sú***.

Obec Belá ***nie je*** zriaďovateľom žiadnych zariadení ***sociálnych služieb*** a neposkytuje žiadnu ***sociálnu službu***.

A.3.8 Kultúrno-spoločenský a športový život

O aktívny život v obci sa priebežne starajú aj v rámci organizovania kultúrnych a športových podujatí. Spolupodieľajú sa na ňom aj členovia miestnych organizácií z tretieho sektora. V obci pôsobí od roku 1995 ženský ***Spevokol „Kék szivárvány“***. V súčasnosti ho tvorí 8 členov, pričom tento počet sa mení priebežne, pretože je záujem o účasť v spevokole. Základnou víziou a cieľom spevokolu je udržať pri živote ľudovú kultúru, maďarský jazyk a vštepovať mladej generácii uchovanie tradícií.

V podobnom duchu bola zriadená aj miestna ***Základná organizácia Csemadok***.

Občianske združenie Pro Bela vznikla v marci 2013, ktorého cieľom je predovšetkým zabezpečiť rozvoj obce a regiónu.

Pre zrelšiu skupinu občanov je zriadený ***Klub dôchodcov***. Každoročne si seniorov obec uctí pri príležitosti jubileí, osláv a zaužívaných akciách a sviatkoch.

Oblasť kultúry pokrýva v obci aj ***knižnica***, ktorá je prístupná v relatívne krátkej otváracej dobe, a to raz za týždeň, ***kultúrny dom*** a ***amfiteáter***.

Z kultúrnych podujatí, ktoré si v obci ľudia môžu užiť s určitou pravidelnosťou sú: *Vítanie jari, Deň matiek, Rodinný piknik v priestoroch kaštieľa, Dedinská veselica, Cesta s vláčikom, Batôžkový ples, stretnutia v čase adventného obdobia, stretnutie s Mikulášom* a i.

V obci sa nachádza športový areál na západnom okraji obce. Zrealizované je futbalové ihrisko a objekt šatní (+ garáž pre hasičskú techniku). Navrhnuté je dobudovanie ihrísk pre volejbal, basketbal, hádzanú a tenis, prípadne vybudovanie multifunkčného ihriska a detského ihriska pre najmenších. Oblasť športu zastupujú futbalisti v ***Telovýchovnej jednote Belá*** a futbalisti ***„Old boys“.***

Zámerom majiteľov kaštieľa je vybudovať 18 jamkové golfové ihrisko s možnosťou dostavby na 27 jamkové golfové ihrisko južne a západne od areálu kaštieľa s doplnkovým vybavením pre turnaje na medzinárodnej úrovni.

Z tretieho sektoru v obci pôsobí aj ***Zväz záhradkárov***.

V časti *Máriin Dvor* pôsobí občianske združenie ***Nubium Park*** (sídlo v Komárne), ktoré na tomto území realizuje činnosti sústredené na zdravie ľudí, výchovu a vzdelávanie, podpora kultúry a športu, ochranu a podporu životného prostredia, podporu dospelých a mládeže v zdravom životnom štýle a organizujú aj rybárske súťaže.

A.3.9 Cestovný ruch

Obec Belá sa nachádza *podľa Regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike (Ministerstvo dopravy SR, 2020-2021*) v ***Podunajskom regióne*** cestovného ruchu Slovenska. Nosné skupiny aktivít, ktoré v oblasti CR tento región ponúka, sú: pobyt pri vode, pobyt pri termálnych vodách, cykloturistika, vidiecky turizmus,, vinárske aktivity a poznávanie pamiatok.

Obec má predpoklady na prilákanie návštevníkov minimálne na tri atraktivity:

- kaštieľ s historickým parkom a päťhviezdičkovým Hotelom Château Belá,
- športový rybolov, rybárska turistika a agroturistika v oblasti Máriin Dvor,
- vínne pivnice a kvalitné vína Podunajskej vinohradníckej oblasti.

Priestorová ponuka ***Hotela Château Belá*** a jeho služieb je rozvádzaná v časti príloh PHRSR, resp. na domovskej stránke hotela *www.chateau-bela.sk.*

V obci sa nachádzajú i ďalšie ubytovacie zariadenia s nižšími kapacitami.

V roku 2023 sa stala obec členom ***Oblastnej organizácie cestovného ruchu Štúrovo – Parkan***. Cieľom OOCR je riadiť rozvoj cestovného ruchu, rozširovať a skvalitniť služby v oblasti cestovného ruchu v meste Štúrovo a blízkom okolí. Záujem vedenia obce rozširovať možnosti i takýmto partnerstvom predpokladá spoluprácu s majiteľmi a obchodnými zástupcami Hotela Château Belá a podieľanie sa na spoločných zámeroch. Ide o jedinečnú príležitosť pre takúto malú obec zabezpečiť svoj rozvoj takouto formou spolusúčinnosti,

pretože na úrovni samosprávy sa zaznamenáva niekoľko nedostatkov v oblasti technickej a občianskej infraštruktúry. Zo strany vedenia samosprávy je opodstatnené rozhodnutie pre aktiváciu zainteresovania aj ďalších subjektov, pretože vykazované alarmujúce hodnoty starnutia populácie, ako aj znížených príjmov obce poukazujú na potrebu využitia všetkých alternatív.

V rámci spomínaného územia možno vyzdvihnúť vysoko atraktívne zaujímavosti rozvíjajúce CR:

- *VADAŠ Thermal Štúrovo* – prístup k bazénom (vonkajšie i kryté) s termálnou vodou a doplnkovými službami (bowling centrum, minigolf, ihrisko plážového volejbalu a tenisové kurty),
- *splav riekou Hron,*.
- *Dunajská cyklomagistrála* (EuroVelo 6 Štúrovo-Prístavný most-Bratislava),
- *Pohronská cyklomagistrála* (010 Štúrovo-Želiezovce-Tlmače); 2119-Južným regiónom; 8141 Eurovelo6 Mužla-Belá,
- *Parížske močiare, pohorie Burda, Kováčovské kopce, tri značkované turistické trasy, Čenkovská step*,
- *Južnoslovenská vinohradnícka oblasť* – Strekovský vinohradnícky rajón; Vinárstvo Château Belá; Vinárstvo Bott Frigyes (Mužla); Becse bor vinárstvo (Mužla); EK Winery (Belá) a i.

A.4 Územno-technická analýza

A.4.1 Cestná sieť a dopravné napojenie

Obec Belá je napojená na nadradenú cestnú sieť cestou **III. triedy** č. 5095, ktorá prechádza obcou v severojužnom smere. 2,5 km južne od obce sa táto cesta napája na cestu **II. triedy** č. 509 **Štúrovo – Bajč** a cez obec Mužlu na cestu **I. triedy** č. 63 **Štúrovo – Komárno - Dunajská Streda – Bratislava**. Táto cesta je od Veľkého Medera súčasťou európskej cestnej siete – **E575**. Smerom severným cesta III/5095 sprístupňuje obec Ľubá a po 4 km sa napája na cestu III/51010 *Kamenný most – Gbelce*. V obci Gbelce ležiace 11 km smerom severozápadným sa cesty rozvetvujú. Severozápadným smerom prebieha cesta II/509, ktorá cez Bajč sprístupňuje okresné mesto Nové Zámky. Juhozápadným smerom prebieha cesta II/588 *Gbelce – Moča*, kde sa napája na cestu I/63 *Štúrovo – Komárno*.

Jedinou ***cestnou komunikáciou*** prechádzajúcou obcou je cesta III/5095. V prieťahu obcou má šírkovú a smerovú úpravu zodpovedajúcu triede MO 9/40 a mimo zastavaného územia má šírkovú a smerovú úpravu zodpovedajúcu triede C 9/60. Všetky odbočky a križovania s miestnymi komunikáciami sú úrovňové

Účelové komunikácie. t.j. komunikácie mimo intravilán obce, sprístupňujúce jednotlivé časti katastrálneho územia, sú vedené hranicami jednotlivých lánov polí a čiastočne hranicou katastra. Okrem polí s ornou pôdou a trvalými trávnymi porastmi sprístupňujú aj vinice v západnej a južnej časti katastrálneho územia a enklávy lesa. Komunikácie majú prašnú úpravu

bez pravidelnej údržby. Niektoré sú iba vyjazdené mechanizmami. Ich šírka sa pohybuje v rozmedzí 3 – 5 m.

Hlavnú ***pešiu komunikáciu*** tvorí chodník pozdĺž južného okraja cesty III/5095. V úseku od juhovýchodného okraja intravilánu k obecnému úradu, popri kaštieli a kostole, po bývalú konzerváreň. Systém peších komunikácií sa nachádza v parku na východnej a južnej strane objektu kaštieľa. Samostatné väčšie priestranstvá v obci neexistujú. Vedľa budovy obecného úradu je založené námestie lichobežníkového pôdorysu so zatrávnenou plochou.

Parkoviská ako plochy na odstavovanie vozidiel sú v obci vybudované iba pred obecným úradom (cca 4 automobily) a pred Hotelom Chateau Belá pre ubytovaných. Žiadne iné odstavné plochy na verejných priestranstvách neexistujú. Občania – vlastníci motorových vozidiel, tieto odstavujú v nádvoriach a v garážach pri rodinných domoch. Zámerom obce je tieto kapacity rozšíriť.

Najbližšia ***železničná stanica*** osobnej a nákladnej dopravy je v obci Mužla vzdialená 2,5 km smerom južným. Najbližšia rýchliková stanica je v Štúrove vo vzdialenosti 9 km. Prípojnú dopravu na železničné stanice zabezpečuje autobusová doprava, resp. súkromné motorové vozidlá.

Najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi, úradným vybavovaním, kultúrou a pod. má ***autobusová doprava***. Hromadnú dopravu zabezpečuje Arriva, a.s. Nové Zámky prímestskými linkami. Obcou prechádza linka č. **404440** *Štúrovo-Mužla-Gbelce-Bruty/Veľké Ludince*. Diaľkové linky sa v obci nezastavujú. Počet spojov denne je dostačujúci. Okrem toho dochádzku za prácou zabezpečujú aj súkromné autobusové linky priemyselných podnikov z ostrihomského okolia.

Milovníci pohybu si môžu vyraziť na túru na ***cyklotrase*** žltej farby č. **8141 – Eurovelo 6 - Mužla – Belá**. Trasa má dĺžku 8,5 km s náročnosťou REKREA (ľahké)-MTB Trasy. Povrch cyklotrasy pokrýva asfalt a spevnená cesta. Trasa začína na križovatke s trasou EuroVelo 6 na Dunajskej hrádzi, prechádza po štrkových poľných cestách do obce Mužla, kde je možné sa ubytovať a občerstviť sa. Následne z obce trasa pokračuje smerom na vinohrady nad obcou Mužla, kde je možné nazrieť do vinných pivničiek či zakúpiť si miestne víno. Následne trasa prechádza vinohradmi až do obce Belá, kde končí pri krásne zrekonštruovanom kaštieli.

Práve v obci Belá cyklotrasa č. 8141 tvorí spojku s cyklotrasou č. **2119 – Južným regiónom**. Je to trasa modrej farby, s dĺžkou 99,2 km. Začína sa na a križovatke s cykloturistickou trasou EuroVelo 6 (***Štúrovo – Prístavný most – Bratislava***) v lokalite Mužla – Čenkov. Prechádza poľnými a asfaltovými cestičkami do obce Belá.

Lodná doprava je najbližšie na Dunaji v Štúrove. ***Letecká doprava*** v obci nemá opodstatnenie.

A.4.2 Inžinierske siete

Ku každodennému životu prislúcha využívanie rôznej energie, či už prírodnej, alebo technicky zabezpečenej. V obci Belá je vybudovaná elektrická sieť, vodovod, plynofikácia telekomunikačná-mobilná sieť a čiastočne i dažďová kanalizácia. V obci chýba kanalizácia a ČOV.

Zásobovanie elektrickou energiou

Odber elektrickej energie pre Obec Belá je riešený z jestvujúcich vzdušných 22 kV rozvodov, ktoré prechádzajú vo východnej časti sídla. Stožiarový transformátor TS1 o výkone 100 kVA je situačne umiestnený v strede obce. Oceľový priehradový distribučný transformátor TS2 o výkone 160 kVA je situačne umiestnený vedľa bývalého poľnohospodárskeho družstva. Transformovaná energia z 22 kVA/0,4 kV je rozvádzaná vzdušnými sekundárnymi rozvodmi k odberateľom vrátane časti Máriin Dvor. Pre čerpaciu stanicu vody pre Slovenský vodohospodársky podnik š. p. je vybudovaná trafostanica do 50 kVA. V chotári obce Belá je v súčasnosti pre potreby viničných domčekov k dispozícii distribučný transformátor s výkonom 50 kVA. Pre objekt kaštieľa je vybudovaná nová trafostanica 100 kVA. Sekundárny rozvod v obci je vedený vzdušným rozvodom na betónových stĺpoch. Rozvod umožňuje prevádzkovať distribúciu elektrickej energie s možnosťou záskoku pri výpadku niektorej trafostanice.

Verejné osvetlenie

Zo sekundárnej siete je napájané aj verejné osvetlenie obce ako aj časti Máriin Dvor. Svietidlá sú umiestňované na oceľových konzolách na jestvujúcich betónových stĺpoch. Verejné osvetlenie v Obci Belá bolo zrekonštruované v roku 2017, kedy boli osadené nové úsporné svietidlá.

Zásobovanie plynom

Celá obec je plynofikovaná. Samotná plynofikácia bola podmienená výstavbou vysokotlakovej sústavy v oblasti od Štúrova až po Železovce ako aj výstavba regulačnej stanice RS1 pre obce Belá a Ľubá v extraviláne Obce Belá. V Obci Belá boli realizované STL stredotlakové uličné rozvody a domové prípojky, pretlak pri výstupe z RS1 je nastavený na 270 kPa. Všetky odberné miesta sú napojené zo strednotlakovej plynovej sústavy pomocou plynových prípojok. Rodinné domy a objekty občianskej vybavenosti sú zásobované cez domové regulátory plynu. Každá prípojka je ukončená 1 m za hranicou pozemku odberateľa. Plynové hodiny do 6 m 3 /h sú osadené v oploteniach rodinných domov v ochranných plechových skrinkách s možnosťou viditeľného odpočtu množstva odobraného zemného plynu.

Časť obce Mariin Dvor nie je plynofikovaná.

Zásobovanie teplom

Súčasný stav zásobovania teplom v Obci Belá charakterizuje decentralizovaný spôsob zásobovania teplom a to vykurovanie domov kotlami na zemný naftový plyn. Teplá úžitková voda sa pripravuje plynovými prietokovými ohrievačmi, resp. cez kotlové výmenníky. V rodinných domoch, kde nie je zavedený zemný plyn, ohrev vody je riešený elektrickými bojlermi. Vo veľmi malom množstve je ohrev riešený v oceľových valcoch na tuhé palivo. Na varenie v domácnostiach sú využívané plynové sporáky, elektrické sporáky alebo plynové sporáky na propán-bután.

Zásobovanie vodou

Obec Belá má vybudovaný obecný vodovod. Je zásobovaná cez vodohospodárske objekty na území okresu Nové Zámky z diaľkovodu Gabčíkovo. Obec je napojená odbočkou pre Belú a Mužlu pri križovatke ciest II/509 a III/5095 východne od železničnej stanice Mužla. V zastavanej časti obce sú na všetkých rádoch osadené hydranty slúžiace v prípade potreby na hasenie požiaru. Severne od obce za hranicou obce na okraji lesa, ktorý už patrí do obce Ľubá, je vybudovaný nový zemný vodojem 2x250 m3 s kótou dna 242,2 m n.m. a s kótou max. hladiny 245,5 m n.m.

Kanalizácia

Obec Belá nemá vybudovanú kanalizačnú sieť ani ČOV. Splaškové vody z domácností a výrobných prevádzok sú zachytávané do žúmp a septikov. Časté sú priesaky do podložia. Na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd bolo vyhotovených viacero štúdií. V októbri 2003 bol vyhotovený technický projekt na odvádzanie a čistenie odpadových vôd v aglomerácii Štúrovo. Investorom je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a. s. Nitra. Súčasťou tohto projektu je aj odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd z obce Belá. Hlavný zberač prebieha od obce Ľubá pozdĺž cesty III/5095 zastavaným územím obce smerom na Mužlu, Obid a Štúrovo a končí v navrhovanej ČOV severne od Štúrova na ľavom brehu Dunaja. V obci Belá je navrhovaná obecná splašková kanalizácia vo všetkých uliciach. Vzhľadom na terénne podmienky je kanalizácia riešená ako kombinovaná gravitačne tlaková. V zastavanom území obce sú navrhované tri tlakové stanice.

Dažďová kanalizácia

V obci je čiastočne vybudovaná dažďová kanalizácia vo forme otvorených priekop pozdĺž cesty III/5095 a niektorých úsekov miestnych komunikácií. Dažďové vody zo striech objektov sú využívané na zavlažovanie záhrad. Prebytočná voda zo striech a z miestnych komunikácií je odvádzaná do existujúcich odvodňovacích priekop, alebo voľným odtokom do terénu.

Spoje a telekomunikačné zariadenia

V obci Belá bola v rokoch 2000-2001 vybudovaná digitálna telefónna ústredňa. V obci je zrealizovaných 75 telefónnych liniek, čo je 51,3 % domácností. V najvyššej časti Modrého vrchu sa nachádza vysielač Štúrovo. Oceľová konštrukcia s výškou 55 metrov bola postavená v roku 1971 a šíri signál televízie i rozhlasu. Nadväzuje na vysielače Kamzík, Zobor a Sitno a primárne pokrýva mesto Štúrovo s okolím. Vysoký vyžiarený výkon zabezpečuje kvalitné pokrytie v celej juhovýchodnej časti Podunajskej nížiny a dolného Pohronia, s presahmi do Maďarska. Asi 2 km západne sa nachádza aj súkromný rádiový vysielač. V obci sú dostupné aj signály mobilných operátorov, podobne ako aj širokopásmový internet.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu v obci Belá je umiestnená na prízemí obecného úradu. Rozvody sú vzdušné, vedené od Obecného úradu na samostatných oceľových stĺpoch. Amplióny sú umiestňované tak, aby bol zvuk nasmerovaný k najhustejšej zástavbe v Obci Belá. Rozvody obecného rozhlasu sú vedené vzdušne aj do časti obce Máriin Dvor (9 rodinných domov).

A.4.3 Ostatné

Obyvateľstvo obce potrebuje okrem technickej infraštruktúry mať k dispozícii aj občiansku vybavenosť. Mimo uvádzaných sú to aj služby maloobchodu a pod. V obci Belá pre tieto účely sú prístupné predajňa potravinárskeho tovaru ***COOP Jednota Nové Zámky***. Ďalšie služby pokryté v danej lokalite nie sú.

Väčšina ľudí z obce má náboženské vyznanie, z ktorého prevláda rímskokatolícka viera (68 % osôb z celkového počtu). Pre uchovanie tradícií a náboženského života obyvateľom slúži miestny kostol. Obec spravuje aj miestny ***cintorín*** a ***dom smútku***.

A.5 Prírodno-enviromentálna analýza.

A.5.1 Prírodný potenciál

Obec Belá spadá do subprovincie ***Malá dunajská kotlina***, do oblasti ***Podunajská nížina***, celku ***Podunajská pahorkatina***, podcelku ***Hronská pahorkatina***, časť ***Belianske kopce***. Modrý vrch (250,9 m n. m.) (alebo aj Veľký vrch) je najvyšší vrch Belianskych kopcov v Hronskej pahorkatine. Vrch má tvar vyvýšenej plošiny bez výraznejších útvarov. Vystupuje nad okolitú krajinu o približne 100 m n. m. a tvorí najjužnejšiu časť podunajských pahorkatín. Vrch je sčasti porastený dubovým lesom, časť južných svahov pokrývajú viniče.

Podklad východnej, južnej a juhovýchodnej časti obce tvoria fluviálne sedimenty stredných terás so sprašovým krytom (riss). V severozápadnej časti obce podklad tvoria fluviálne sedimenty vysokých terás so sprašovým až hlinitým krytom (starý pleistocén). Hrúbka kvartérnych sedimentov sa pohybuje od 10 do 50 m. Južnú časť obce tvorí reliéf

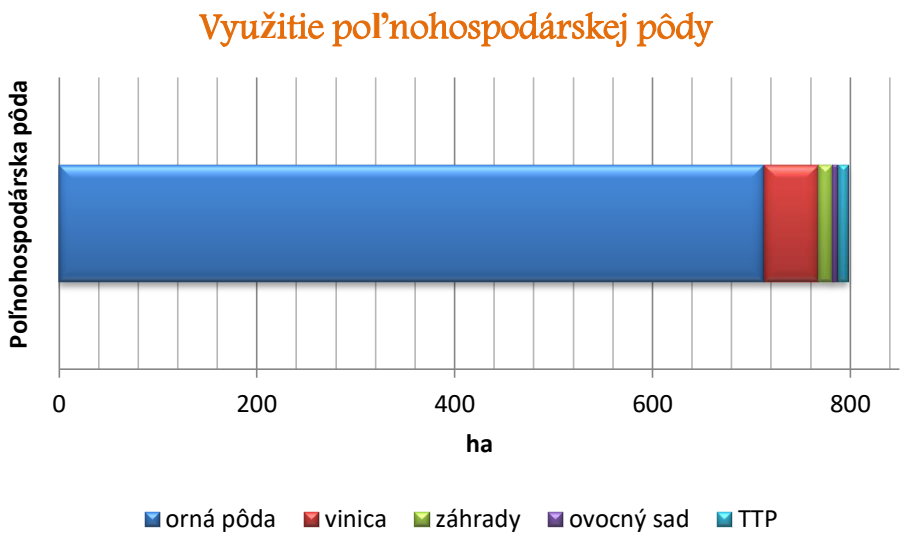
zvlnených rovín ostatok tvorí reliéf nížinných pahorkatín. Priemerná sklonitosť územia je 2° - 6°. V súčasnosti prebiehajú tieto reliéfotvorné procesy:

- fluviálne a stráňové procesy - fluviálna akumulácia
- eolické procesy

Územie spadá do ***klimatickej oblasti*** teplej (počet letných dní v roku nad 50, s max. teplotou vzduchu 25 °C a vyššou), podoblasti Iz < -20 - suchá (teplý, suchý, s miernou zimou, s dlhším slnečným svitom - trvanie slnečného svitu vo vegetačnom období nad 1500 hod.). Z hľadiska klimaticko-geografického ide o typ nížinnej klímy (s miernou inverziou teplôt, suchá až mierne suchá), subtyp prevažne teplá (teplota v januári -1 až -4 °C, teplota v júni 20,5 - 19,5 °C, ročné zrážky 530 -650 mm). Prevládajú severozápadné vetry. Potenciálny výpar je 500 - 600 mm/rok. Priemerný ročný úhrn výparu z povrchu pôdy predstavuje 400 - 450 mm.

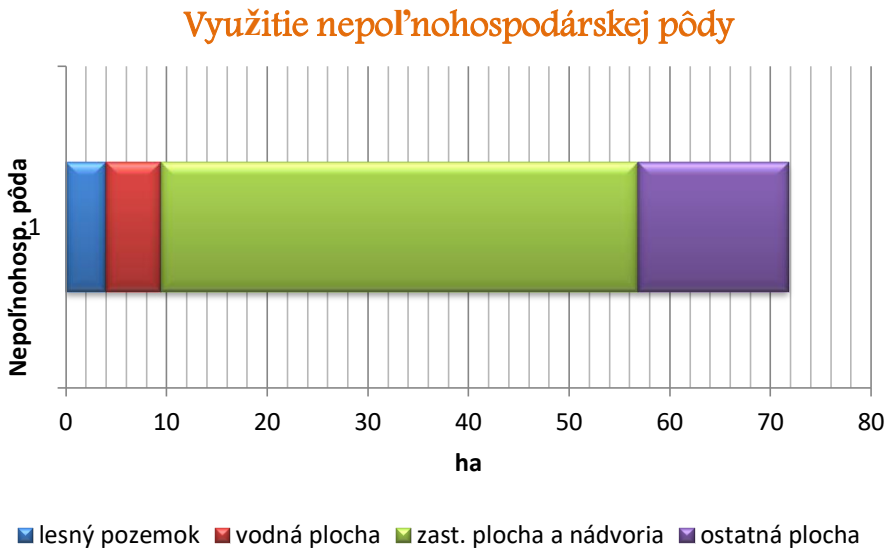
Celková výmera obce je desaťročia nemenná a je o rozlohe **869,29 ha**. ***Poľnohospodárska pôda*** zaberá najväčší podiel (797,52 ha = **91,74 %**). Táto je v zložení ornej pôdy (712,56 ha), vinice (54,70 ha), záhrady (14,42 ha), ovocné sady (5,79 ha) a trvalé trávnaté porasty (10,04 ha). ***Nepoľnohospodárska pôda*** zaberá 71,72 ha. Jej štruktúru tvoria lesné pozemky (3,95 ha), vodná plocha (5,45 ha), zastavané plochy a nádvoria (47,41 ha) a ostatná plocha (14,91 ha). Uvedené údaje boli vykázané na základe štatistických zistení z roku 2022.

Graf č. 3

Z ***pôdnych typov*** sa tu vyskytujú černozeme na sprašiach, lokálne černozeme erodované, v severnej časti obce hnedozeme, miestami erodované hnedozeme, na sprašiach. Pôdny druh: hlinitá pôda. V území sa prejavuje mierna až intenzívna vodná erózia pôdy, mierna až intenzívna veterná erózia pôdy. Z hľadiska bonity pôdy ide o poľnohospodársky najlepšie pôdy. Typ režimu odtoku je dažďovo-snehový.

Graf č. 4

Na území obce sa nenachádza ***vodný tok***. Najbližšími vodnými tokmi sú Hron, Dunaj a Ipeľ. V osade Mária Dvor sa nachádza priestor jazierka a menší rybníček, ktoré sú po revitalizácii významným ekostabilizačným prvkom územia. Tieto dva rybníky v súčasnosti tvoria ***Súkromný rybársky revír*** „Mária dvor“ - Belá. Majiteľom spoločnosti je Ján Kelemen. V celku je spoločnosť prevádzkovaná na 3,8 hektárovom pozemku, kde sa nachádzajú aj uvedené dve jazerá. Jedná sa o vyše štyridsaťročnú vodu s rozlohou necelých 2,9 hektárov. Nachádzajú sa tu aj úseky s hĺbkou päť metrov, dôležité na prezimovanie, ako aj úseky s hĺbkou do jedného metra, dôležité pre neres. Žijú tu rôzne druhy rýb: kapor, amur, pleskáč, červenica, karas, lieň, sumec, šťuka, zubáč, ostrež.

Ďalej na území parku kaštieľa sa nachádzajú ***tri jazierka***. ***Podzemná voda*** je dopĺňaná na 70 % podzemnými vodami zo susedných území a zo zrážok - nížinná časť pahorkatín. Ide o krajinu s negatívnou vodnou bilanciou.

Z hľadiska ***fytogeografického*** je územie začlenené do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicum) a do okresu Podunajská nížina.

Podľa ***fytogeograficko-vegetačného*** členenia sa obec nachádza v dubovej zóne, nížinnej podzóne, v pahorkatinnej oblasti, v okrese Hronská pahorkatina a v jeho južnom podokrese.

Mierne svahy a chrbty, južne exponované svahy a úpätia, v súčasnosti poľnohospodársky využívané, sú zväčša vhodné pre polia s náročnejšími kultúrami – pšenica, kukurica, pre vinohrady a sady, ktoré však často trpia nedostatkom vlahy. Súčasnú krajinu môžeme charakterizovať ako poľnohospodársku krajinu pahorkatinovooráčinovú.

Z hľadiska ***agroklimatického*** členenia krajiny ide o typ teplej nížinnej klímy, subtyp kukuričnо-ražno-pšeničná. Ide o krajinu so slabým zastúpením stromov a krovín. Mimolesnú krovinnú a stromovú zeleň tvorí:

- sprievodná zeleň pozdĺž komunikácií a poľných ciest,
- líniová zeleň chotárnej hranice,
- zeleň okolo vinohradov,
- zeleň okolo osady Mária Dvor
- solitéry
- sprievodná zeleň terénnych zníženín
- verejná zeleň v obci a záhrady.

Sprievodné ***rastliny*** v týchto porastoch patria medzi ruderálne a poľné. Na území obce prevládajú monokultúry poľnohospodárskych plodín. Významným krajinotvorným prvkom sú vinohrady. Ďalej sa tu nachádza lesný komplex medzi Kamenným Mostom -Ľubou – Belou – Nánou s výskytom hodnotných lokalít s prevažne výmlatkovým dubom a roztrúsené lesíky medzi obcami Gbelce a Belá s prevahou agátu.

V rámci vymedzenia ***živočíšneho*** regiónu obec patrí do provincie Vnútrokarpatské zníženiny, panónskej oblasti, juhoslovenského obvodu a do dunajského okrsku - pahorkatinový. V rámci skupiny bezstavovcov hlavnú skupinu tvoria tie druhy, ktoré dobre znášajú antropogénne vplyvy (agrotechnické postupy, ošetrovanie chemickými prípravkami, zásahy do porastov). Sú to napr.: húseničiar poľný, lajniak skarabeusovitý, fúzač trávový, zdochlinár obyčajný, chrúst obyčajný, lienka obyčajná, kováčik poľný, chrústovec obilný, tvrdoň lucernový a iné. V rámci skupiny stavovcov sa podľa stanovištných podmienok vyskytujú napr.: zajac poľný, syseľ obyčajný, ryšavka myšovitá, chrček poľný, hraboš poľný, myš domová, potkan obyčajný, hranostaj obyčajný, bažant obyčajný, spevavce a iné druhy.

Celé územie obce je v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny chránené I. stupňom ochrany. Momentálne patrí do chránenej krajinnej oblasti Dunajské luhy. Do 5. stupňa ochrany bol zaradený chránený areál Park v Belej, ktorý bol zrušený vyhláškou KÚŽP Nitra č. 1/2006 z 15. marca 2006. Legislatívne je ošetrená ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Dôležitými ekostabilizačnými časťami krajiny vyžadujúcimi si ochranu sú enklávy lesa na západnom okraji obce a pri severnej hranici katastrálneho územia, a tiež plocha historického parku v južnej časti zastavaného územia. Úžitkový krajinný prvok tvoria vinohrady na južnom svahu návršia Dubník. Významným krajinným prvkom je aj obnovený rybník a priľahlý náletový lesík v miestnej časti Máriin dvor. Ochranu si zaslúži aj vzrastlá vegetácia pozdĺž poľných ciest a pozdĺž vodných tokov a hraníc blokov ornej pôdy.

Všeobecná ochrana vôd v zmysle zákona o vodách platí pre celé územie SR bez toho, že by boli potrebné ďalšie zvláštne opatrenia. Užívateľom vôd zákon ukladá dbať o ich ochranu a účelné využívanie. Vlastníkom alebo užívateľom poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov ukladá povinnosť tieto obhospodarovať takým spôsobom, ktorý nielen uchová vodohospodársky vhodné podmienky z hľadiska množstva a akosti vôd, ale napomáha tieto ešte zlepšiť. Producenti odpadových vôd sú povinní tieto zneškodňovať takým spôsobom, aby nebola ohrozená akosť podzemných a povrchových vôd

Územie patrí do oblasti so znečisteným ***ovzduším*** z priemyselných prevádzok v Štúrove a na maďarskej strane Dunaja. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované používaním fosílnych palív v domácnostiach, v ktorých nebol ešte zavedený plyn. Podložie je znečistené priesakmi exkrementov (najmä tekutých – pri splachoch dažďom) priesakom žúmp a septikov z domácností. Ďalšími zdrojmi znečistenia životného prostredia sú absentujúca obecná kanalizácia a pretrvávajúca nedisciplinovanosť pri manipulácii s tuhým i tekutým komunálnym odpadom.

Na úrovni NSK práve z titulu zistenia zvyšujúceho sa znečistenia ovzdušia a na námet *Ministerstva vnútra SR, Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie* sa začiatkom roku 2024 spracoval ***Program pre zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu NSK*** s príslušnými opatreniami.

Na území obci sa nenachádzajú žiadne chránené ložiskové územia ani dobývacie priestory. Nie je evidované ani žiadne prieskumné územie. Najbližšie k riešenému územiu je ťažba štrkopieskov z rieky Dunaj v obci Mužla a výhradné ložisko tehliarskej suroviny v obci Gbelce. Nie sú zaevidované ani staré banské diela a zosuvy. Územie obce sa nachádza mimo ochranných pásiem prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov stolových minerálnych vôd

A.5.2 Odpadové hospodárstvo

Nakladanie s odpadmi upravuje *Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

. Komunálny odpad je sústreďovaný a odvážaný na riadenú skládku v lokalite Štúrovo - Nána. V obci je zavedený systém separovaného zberu komunálneho odpadu a osobitne je zbieraný, odvážaný a likvidovaný nebezpečný odpad. Na území obce sa v súčasnosti nenachádza žiadna divoká skládka tuhého komunálneho odpadu

Množstvo odpadu v tonách tabuľka č. 15

Odpad	Rok		
	2021	2022	2023
Papier	3,581	1,38	4,44
Sklo	3,04	3,76	7,47
Plasty	5,038	3,87	2,28
Kovové obaly	0,428	0,22	0,22
Objemný odpad	2,74	2,32	6,91
Drobný stav. odpad	2,57	-	6,59
Elektroodpad	-	1,60	0,71
Jedlé oleje a tuky	0,086	-	-
Textil	-	-	0,66
BRO	25,00	47,00	82,65
Vytriedený odpad spolu	**42,483**	**60,15**	**111,93**
Zmesový KO	51,59	47,85	64,51
KO spolu	**94,073**	**108,00**	**176,44**

Zdroj: OcÚ Belá

Úroveň vytriedenia odpadu bola v roku 2019 na úrovni okolo 9 %. Za posledné roky množstvo odpadu v obci každoročne rastie. V roku 2023 nárast odpadu predstavoval až o 63 % viac ako v predchádzajúcom roku, keďže sa menilo VZN obce a hodnoty zarátali aj odpady právnických osôb. Preukázalo sa to hlavne na zvýšenom podiely BRO na celkovej štruktúre triedeného odpadu. Ide skôr o pozitívny jav, keďže obyvatelia si uvedomujú dôležitosť triedenia a opakovaného využitia niektorých druhov odpadov.

V zámeroch obce je pre účely nakladania s odpadom a ochrany životného prostredia vybudovať obecné kompostovisko a zberný dvor.

A.6 Inštitucionálno-organizačná analýza.

Obec je v zmysle Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (v znení neskorších predpisov), samostatný územný samosprávny a správny celok, v rámci ktorého združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Jej základnou úlohou pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Obec pri výkone samosprávy plní viaceré dôležité úlohy ktoré jej ukladá zákon (§ 4, ods. 3 zákona, písm. a) až s)).

V zmysle Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov prešli na obec predovšetkým kompetencie na úseku územného plánovania a stavebného poriadku, ochrany prírody, regionálneho rozvoja a cestovného ruchu a iné.

Obec Belá využíva právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. Ku katastru obci Belá patrí aj Máriin Dvor.

Orgánmi obce sú zo zákona ***obecné zastupiteľstvo*** a ***starosta***. Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov. Obec Belá má ***piatich poslancov***. Zasadnutia sa uskutočňujú zvyčajne raz za tri mesiace. V prípade potreby sa zvoláva aj mimoriadne zasadnutie. Starosta je štatutárnym orgánom v majetkovoprávnych vzťahoch obce a v pracovnoprávnych vzťahoch zamestnancov obce, v administratívnoprávnych vzťahoch je správnym orgánom. Je predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom obce.

Výkonným orgánom starostu a zastupiteľstva je ***obecný úrad***. I keď obec Belá obýva málo obyvateľov a patrí k malým obciam, na Obecnom úrade sú úkony prerozdelené medzi tri administratívne pracovné sily. Jedna z nich vykonáva prácu na úseku administratívy, evidencie obyvateľstva, daní a miestneho rozhlasu. Druhá pracovná sila zabezpečuje účtovníctvo a sekretariát starostu obce. Matričnú činnosť vykonáva zvlášť ďalšia pracovníčka.

Obšírnosť kompetencií a prác na úrovni samospráv si vyžiadalo i zriadenie funkcie ***zástupcu starostu***. Kontrolu podľa potrieb vykonáva ***hlavný kontrolór***. Upratovanie na verejných priestranstvách vykonávajú pracovníci na aktivačnej činnosti.

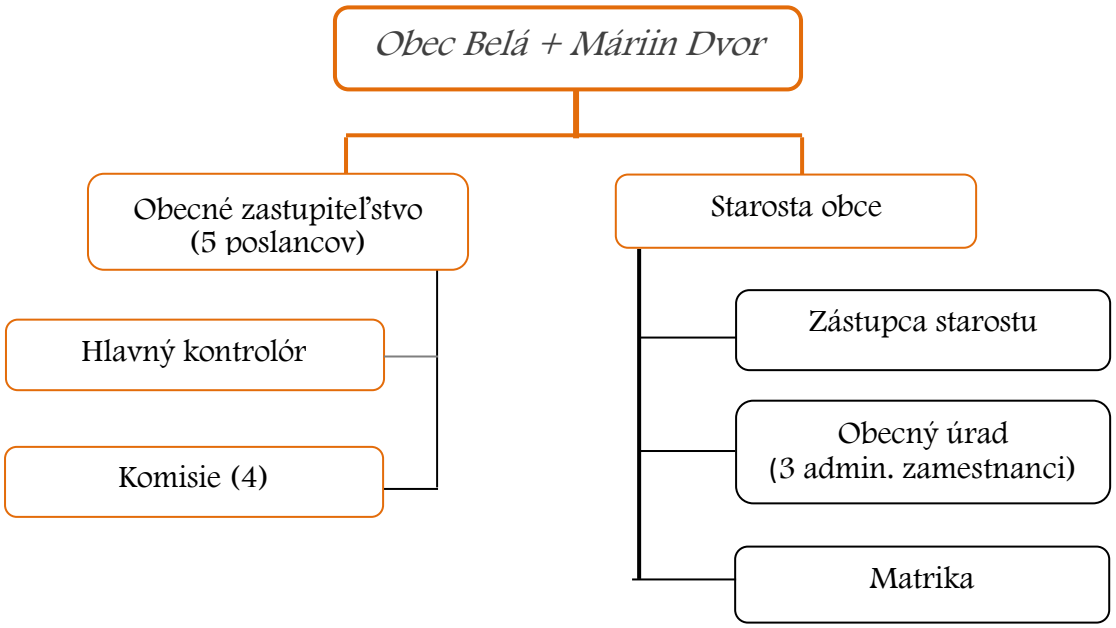
Obecný úrad má zriadené štyri komisie, a to ***Komisiu financovania, rozpočtu, sociálnej starostlivosti a správy majetku, Komisiu ochrany pôdneho fondu a životného prostredia a verejného poriadku, Komisia výstavby, rozvoja a propagácie obce*** a ***Komisiu kultúry, športu, voľnočasových aktivít a práce s mládežou.***

Spomínané orgány, resp. osoby zastupujúce funkcie na úrovni samosprávy – obecného úradu, spoločne a pravidelne, a to aspoň raz ročne, pristúpia k monitorovaniu PHRSR Belá, aby zistili nakoľko sa darí napĺňať stanovené zámery. V prípade potreby rozhodnú o prijatí opatrení na úpravu, zmenu a doplnenie PHRSR Belá, v znení jeho najopodstatnenejších častí, predurčujúcich rozvoj obce a dodržanie už naplánovaných činností na realizáciu vytýčených cieľov.

Plná zodpovednosť za vyššie uvedené realizačné a inštitucionálne zabezpečenie má na starosti starosta obce Belá.

Schéma č. 1

Organizačná štruktúra obce Belá

Na účely výkonu niektorých svojich práv a kompetencií sa obec môže i účelovo združovať s inými subjektmi i obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Obec Belá využíva služby ***Spoločnej úradovne stavebnej agendy a životného prostredia*** sídliacej v Štúrove pre potreby konaní v oblasti originálnej kompetencie a preneseného výkonu štátnej správy na úseku územného plánovania a stavebného poriadku v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov; oblasti preneseného výkonu štátnej správy na úseku dopravy a pozemných komunikáciách v súlade so zákonom č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách; oblasti preneseného výkonu štátnej správy na úseku ochrany zložiek životného prostredia.

Obec je členom v niekoľkých ďalších právnych subjektoch, a to v ***Euroregióne Váh-Dunaj-Ipeľ,*** **v *Euroregióne Ister-Granum,* v *Regionálnom združení miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združení obcí - Južný región, Občianskom združení Dolnohronské rozvojové partnerstvo* a v *Oblastnej organizácii cestovného ruchu Štúrovo-Parkan.***

Euroregiónu Váh-Dunaj–Ipeľ vznikol podpísaním Zmluvy o spolupráci 3. júla 1999 v obci Neszmély v Maďarsku. Reprezentantom euroregiónu na Slovensku je Regionálne združenie Váh-Dunaj-Ipeľ (RVDI). Na zabezpečenie svojho účelu chce RVDI sústreďovať know-how a finančné prostriedky z členských príspevkov, domácich a zahraničných zdrojov a pomocou nich napĺňať hlavné zámery združenia a to v rámci Euroregiónu Váh-Dunaj-Ipeľ spolupracovať v rôznych oblastiach.

Európske zoskupenie územnej spolupráce Ister-Granum - EGTC je skratkou – European Grouping for Territorial Cooperation, v preklade EZÚS – európske zoskupenie územnej spolupráce. V rámci tohto nového nástroja sa môžu zrealizovať aj cezhraničné, transnacionálne a regionálne spolupráce. Európska Únia v roku 2006 vytvorila podmienky k tomu, aby sa zdroje s EÚ mohli účinnejšie využiť prostredníctvom už existujúcich alebo budúcich spoluprác a to možnosťou založenia zoskupenia disponujúceho právnou subjektivitou a to Európskym zoskupením územnej spolupráce /EZÚS, po anglicky EGTC/

Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti vzniklo s cieľom nadviazať na úzke vzťahy oblastí a jednotlivých obcí v tomto regióne. Zabezpečiť spoluprácu a súčinnosť pri riešení otázok rozvoja jednotlivých oblastí ako i celého regiónu. Vychádzajúc zo spoločnej histórie obyvateľov obcí a miest novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, prispieť k posilneniu pocitu spolupatričnosti ľudí bývajúcich v tomto regióne bez ohľadu na ich národnosť, vierovyznanie a politickú príslušnosť. Dosiahnuť kvalitatívne zlepšenie v oblasti spolupráce v záujme ochrany prostredia, historických a kultúrnych pamiatok. Rozšíriť hospodársku spoluprácu s možnosťou využitia i zahraničného kapitálu pre rozvoj miest a obcí.

Združenie obcí – Južný región je záujmovým združením právnických osôb, ktoré vzniklo dňa 10.12.2003. Jeho sídlo je v Štúrove**.** Združenie má 24 členov (23 obcí a mesto Štúrovo): Bajtava, Belá, Bíňa, Bruty, Gbelce, Chľaba, Kamenica nad Hronom, Kamenín, Kamenný Most, Leľa, Ľubá, Malá nad Hronom, Malé Kosihy, Mužla, Nána, Nová Vieska, Obid, Pavlová, Salka, Sikenička, Šarkan, Štúrovo, Svodín. Sídlo združenia je Štúrovo. Cieľom združenia je spoločné riešenie regionálnych problémov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Občianske združenie Dolnohronské rozvojové partnerstvo **j**e partnerstvo záujmovej skupiny verejného sektora, záujmovej skupiny podnikateľského sektora, záujmová skupina občianskeho sektora pôsobiacich alebo sídliacich na danom území s cieľom zostaviť, realizovať, riadiť, monitorovať a hodnotiť" integrovanú stratégiu rozvoja územia. Ide o mimovládne, nepolitické, nezávislé združenie fyzických a právnických osôb, ktoré

zabezpečujú svoju činnosť na celistvom území tvorenom katastrálnymi územiami členských obci. Obec Belá je jeho členom od 25.3.2015.

Oblastná organizácia cestovného ruchu Štúrovo - Parkan bola zaregistrovaná Ministerstvom dopravy a výstavby SR dňa 3. decembra 2020. Založili ju m**esto** Štúrovo a Vadaš s.r.o. Cieľom OOCR je riadiť rozvoj cestovného ruchu, rozširovať a skvalitniť služby v oblasti cestovného ruchu v meste Štúrovo a blízkom okolí. Obec Belá sa stala jej členom v roku 2023. Záujmom je podporiť existujúcu koncepciu cestovného ruchu mesta Štúrovo a jej okolia.

A.7 Identifikácia výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	**Socioekonomické**	- využiť potenciál všetkých nehnuteľností v správe obce v socioekonomickej oblasti, - po obnove a modernizácii momentálne nevyužitej budovy materskej školy vytvoriť v nej komunitné centrum, - vytvárať príležitosť pre zvyšovanie vedomostí, vzdelania a kvalifikácie pre všetky vekové skupiny, - spolupráca s inštitúciami v oblasti vzdelávania, zdravotníctva a sociálnych služieb pre ich dostupnosť a sprístupnenie pre obyvateľov, - eliminovať sociálne disparity využitím aktivačných činností a opatrení MPSVR, - obec známa kaštieľom – zvyšuje potenciál obce v rôznych oblastiach,
	Územno-technické	- rekonštrukcia, obnova a modernizácia verejných budov (MŠ, kultúrny dom, obecný úrad...), - prípadná rekonštrukcia technickej pamiatky bývalej sušiarne a konzervárne s možnosťou ďalšieho využitia, - rekonštrukcia, oprava a údržba miestnych komunikácií a chodníkov, - zabezpečenie parkovacích miest v rámci verejných priestorov pre návštevníkov - vybudovanie kamerového systému pre ochranu a bezpečnosť obyvateľov,
	Prírodno-enviromentálne	- vybudovanie kompostoviska, - vybudovanie zberného dvora, - zabezpečenie techniky na odpadové hospodárstvo, - osveta obyvateľstva v oblasti triedenia a nakladania s BRO, v oblasti ochrany ŽP, ovzdušia a pod. - využitie potenciálu prírodných danosti v časti Máriin Dvor v oblasti edukácie, ochrany ŽP, agroturistiky a pod. - nadviazať na okolité prírodné zázemie i s európskym významom (Belianske kopce, Modrý vrch a i.) - zveľaďovanie a údržba zelene,

		- znižovať energetickú náročnosť a zvyšovať energetickú účinnosť technickej i občianskej infraštruktúry využitím alternatívnej/zelenej energie, - udržiavať bezpečné cyklotrasy, - zatraktívniť CR prítomnou vinárskou oblasťou a produktivitou, - zaviesť protipovodňové opatrenia – problémy s presakovaním dažďovej vody v okolitých poľnohospodárskych pôdach a vplývajúcich povodňových stavoch na infraštruktúru v katastri obce, - zaviesť vodozádržné opatrenia, udržanie dažďovej vody na území obce aj pomocou retenčných nádrží, - v prípade možnosti získania dotácií na tzv. ekočističku, pristúpiť k jej realizácii a následne zabezpečiť zvoz zo žúmp do tejto čističky, - ochrana poľnohosp. pôdy pred degradáciou a eróziou a zaviesť agrotechnické opatrenia, ktoré zamedzia aby prívalové dažde spôsobili škody,
	Kultúrne	- vytvárať a organizovať spoločné aktivity a udalosti pre zvyšovanie súdržnosti miestnych obyvateľov spolu so zástupcami Hotela Château Belá, - zriadenie vidieckeho domu, - zviditeľnenie technickej pamiatky bývalej sušičky a konzervárne, umiestnenie informačných tabúl, - podpora a zachovanie histórie, tradícií, folklóru, remesiel, podpora domácej tradičnej výroby a produktov - vydanie brožúry/letákov o atrakciách a miestnych zaujímavostiach pre potencionálnych návštevníkov – v spolupráci s OOCR Štúrovo-Parkan i Hotela Château Belá, - podporiť aktivity miestnych kultúrnych i športových združení a subjektov, ako aktérov udržujúcich kultúrne tradície a športové činnosti, - nadviazať spoluprácu so zahraničnými partnermi – medziobecná spolupráca,
	Inštitucionálno-organizačné	- zvyšovať odbornú skúsenosť zamestnancov OcÚ i z titulu menšej početnosti zamestnancov a pre vysokú pracovnú nasadenosť, - vytvárať členstvá v rámci partnerstiev v združeniach a právnych subjektoch a udržiavať vzťahy pre možnosť spoločnej realizácie spoločných zámerov podľa záujmu a potrieb, ako aj pre výmenu skúseností a získanie informácií, - získavať a nadviazať kontakty s externými odborníkmi pomáhajúcich a spolupracujúcich pri riešení vytýčených zámerov obce pre zabezpečenie jeho rozvoja a skvalitnenie života obyvateľov, - využitím opatrení UPSVaR zamestnať občanov, aby

		mali príležitosť vymknúť sa sociálnym úpadkom a pod.
Limity a problémy	**Socioekonomické**	- postupne starnúca populácia – nízka natalita, vyššia mortalita, - pokles ekonomickej a hospodárskej produktivity a podpory (podielové dane, inflácia, finančná a energetická náročnosť fungovania samospráv a i.), - dochádzka obyvateľov za vzdelaním, prácou, zdravotnými a sociálnymi službami do okolitých obcí a miest z dôvodu absencie týchto zariadení a služieb v obci Belá, - nízka aktivita a rôznorodý záujem miestnych obyvateľov o spoločnú spoluprácu a súdržnosť,
	Územno-technické	- financie na vytvorenie komunitného centra v bývalej budove materskej školy, - potreba rekonštrukcie a rozšírenia kultúrneho domu, - energetická a finančná náročnosť zabezpečenia rekonštrukcií a prevádzky verejných budov, - chýba obecná kanalizácia, - potreba obnovy a rekonštrukcie miestnych komunikácií a chodníkov, - nedostatok parkovacích miest pre návštevníkov, - nevyužité možnosti pre zavedenie alternatívnej/zelenej energie,
	Prírodno-enviromentálne	- potreba dotiahnutia OH vybudovaním kompostoviska a zberného dvora + osveta, - potreba pravidelného udržiavania verejnej zelene, parku, ihriska a časom potrebná revitalizácia a zveľaďovanie ŽP, - nežiaduci dopad prírodných javov z dôvodu nedostačujúceho presakovania dažďovej vody na poľnohospodárskych pôdach, ktoré sú v blízkosti infraštruktúry obce, neexistuje účinný systém protipovodňových opatrení, - nízka osveta obyvateľstva o potrebe ochrany ŽP, ovzdušia, OH a i. - potreba zapojenia ľudí do spoločných aktivít v oblasti enviromentalizmu a pod. - kým obec nebude mať vybudovanú kanalizáciu a ČOV, mohla by sa zrealizovať výstavba ekočističky na území obce,
	Kultúrne	- nízka podpora miestnych kultúrnych združení a subjektov, - dlhodobo je v pláne zriadenie vidieckeho domu, resp. malého múzea – na to by mohla poslúžiť aj bývalá budova sušičky alebo starší nevyužitý dom v obci, - pozdvihnutie vedomia o vinárskej produktivite a oblasti, - podpora záujmu o športové využitie na existujúcich cyklotrasách vedúcich aj cez obec Belá,

		- účasť obce v OOCR Štúrovo-Parkan je v úvode spoluprác (členom od roku 2023) – v budúcnosti je predpoklad spoločných aktivít aj v oblasti kultúry ako súčasti povedomia v rámci CR daného regiónu, - Hotel Château Belá pravidelne organizuje rôzne podujatia i s kultúrno-spoločenským nádychom. Tieto sú na vysokej úrovni, pričom pre širokú verejnosť i miestnych zabezpečuje sezonálne atrakcie podľa možností.
	Inštitucionálno-organizačné	- obec v prvom rade chce využiť svoje kapacity pre získavanie grantov, - spolupráca s externými odborníkmi si žiada čas pre vyhľadanie, komunikáciu a konzultácie, ako aj finančnú náročnosť v prípade využitia ich služieb, - členstvá v partnerstvách majú svoje opodstatnenie i časom svoj efekt, avšak je v niektorých prípadoch potreba vyčleniť z rozpočtu obce prostriedky na členské, alebo podiely na spolufinancovanie spoločných zámerov.

A.8 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- úrodná poľnohospodárska pôda, - klíma vhodná pre vinohradníctvo, - pestovateľské a chovateľské tradície, - NKP kaštieľ – päťhviezdičkový Hotel Château Belá, - legislatívna možnosť investovania do kultúrnych pamiatok na území obce, - neobývané nehnuteľnosti s možnosťou využitia na ubytovacie zariadenia pre rozvoj a podporu CR, - časť územia Máriin Dvor využívaný na edukačné, športové a iné vyžitie v prírode a výstavba ubytovacích kapacít, - viacročné členstvo obce v združeniach a v partnerstvách – výmena skúseností, informácií a možná spolupráca v spoločných záujmových zámeroch, - členstvo v OOCR Štúrovo-Parkan – krok k rozvoju a podpore lokálneho CR i v okolí obce, možnosť zvýšenia povedomia zaujímavostí a atrakcií v rámci obce a okolia-marketing a spoločne realizované zámery, - blízkosť mesta Štúrovo a prihraničia – možnosť cezhraničnej spolupráce a podpora zamestnanosti a podnikania,	- nevyužitá budova materskej škôlky a potreba jej rekonštrukcie, - nevyužitý potenciál technickej pamiatky; - potreba rekonštrukcie, obnovy a modernizácie kultúrneho domu, obecného úradu – verejných budov, - nedostatok parkovacích miest, - chýbajúca obecná kanalizácia a ČOV, - potreba doriešenia OH vybudovaním obecného kompostoviska a zberného dvora, - neexistujúci vlastnícky vzťah k ceste a k pozemkom pod cestou na Mariin dvor, - dochádzka za vzdelávaním, zdravotnými a sociálnymi službami do okolitých obcí a miest, - postupne starnúca obec – nízka natalita, - každoročne sa znižujúce príjmy obce, - potreba údržby a zveľaďovania verejných priestorov, vrátane ihriska a parku, - potreba osadenia informačných a orientačných tabúľ pre ľahšiu orientáciu návštevníkov, - slabá spolusúčinnosť samosprávy a zástupcov Hotela Château Belá, aby sa dosiahla úroveň vyhovujúca potrebám

	a požiadavkám subjektov v rámci daného územia, - nízke vedomie a tým pádom aj nízka/žiadna účasť pri využití alternatívnych podporných zdrojov na rozvoj – čerpanie prostriedkov z nadačných zdrojov určených pre obce, - vplyv prírodných javov z dôvodu zlej priepustnosti pôdy spôsobuje povodňové stavy,
Príležitosti	**Ohrozenia**
- určenie spoločných zámerov a ich realizácia na úrovni členstiev v partnerstvách, - zahájenie osvety a marketingovej činnosti v oblasti CR s OOCR Štúrovo-Parkan a zároveň aj s účasťou zástupcov Hotela Château Belá - zjednotenie myšlienok pre efektívny dopad, - vytvárať podmienky pre organizáciu akcií vhodných a zaujímavých pre miestnych obyvateľov – pokračovať v spolupráci s Hotelom Château Belá, - zvýšením záujmu verejnosti o atrakcie, a zaujímavosti v obci a okolí je predpoklad rozvoja a podpory miestneho podnikania-ubytovanie, pohostinstvo, občianske služby a i. - zvýšenie povedomia ľudí o existencii cyklostrasy a športového vyžitia v blízkom okolí – prítomnosť prírodných daností európskeho významu, - podpora turistiky, športového a kultúrneho vyžitia - prepojenie CR, turizmu, športového a kultúrneho vyžitia s podporou vinohradníctva a šírenie dobrého mena subjektov produkujúcich kvalitné služby a výrobky, - správnym nastavením procesu ozdravenia samosprávy postupne rekonštruovať verejné budovy a priestranstvá, - väčšie investičné projekty (kanalizácia, ČOV, zberný dvor a i.) riešiť na úrovni partnerstiev s obcami a subjektmi v bezprostrednom okolí – znížiť tak podiel spolufinancovania a zvýšiť príležitosť na dosiahnutie investičných zámerov, - zavedenie protipovodňových opatrení na základe dôkladnej analýzy prítomného problému spôsobujúceho zlú priepustnosť	- radikálne sa meniaca politická, legislatívna a rozpočtová situácia SR podmieňujúca fungovanie a rozvoj samospráv, - nízka administratívno-odborná kapacita samospráv – ľudské zdroje, - nízky rozpočet na pokrytie všetkých nákladov a potrieb obce – spomalený rozvoj až stagnácia, - vplyv energetickej náročnosti na prevádzku obecnej infraštruktúry, - časová a finančná náročnosť využitia externých odborných síl na realizáciu zámerov obce a uspokojenie potrieb obyvateľov, - reálna prognóza ďalšieho starnutia populácie a nízka prirodzene sa vyvíjajúca produktivita – nízka podpora mladých rodín a prehlbujúce sa nevyhovujúce sociálne podmienky, - vplyv svetových dianí a rozhodovaní vyšších mocí, -

dažďových vôd, - dosahovanie cieľov obce „krok za krokom“, od analýz problémov, cez tvorby a spracovanie projektových podkladov, technických dokumentov a pod. až po žiadosti a projekty na čerpanie externých prostriedkov po realizáciu a uspokojenie žiaducich potrieb obyvateľov pre skvalitnenie života,	

Poznajúc aktuálny stav, predchádzajúci vývoj, ale aj možnosti a záujem zástupcov obce Belá, je relatívne ľahšie nastaviť **strategický prístup** :k činnostiam smerujúcim a podporujúcim ozdravenie a ďalšie smerovanie obce.

Prognózy poukazujú na postupné narastanie indexu starnutia, čo v prípade samosprávy prináša pokles aj príjmovej časti rozpočtu v rámci členenia podielových prostriedkov. Práve preto je vhodné ponímať v aktívnejšom využití alternatív, ako sú uchádzanie sa o externé prostriedky napr. zo štátneho rozpočtu, z fondov Európskej únie, zo zdrojov vyššieho územného celku, prípadne i podávaním žiadostí a projektov v rámci nadačných výziev subjektov tretieho sektora.

Prítomnosť kultúrnej pamiatky – kaštieľa - päťhviezdičkového Hotela Château Belá udáva obci jedinečný ráz. V roku 2023 sa obec stala členom OOCR Štúrovo-Parkan, aby sa aj týmto spôsobom mohla zúčastniť rozvoja a podpory cestovného ruchu, ako aj možného rozmachu a rozvoja samotnej obce. K uvedenému vie prispieť aj Občianske združenie Pro Bela, ktoré bolo zriadené pre zabezpečenie a podporu rozvoja obce a regiónu ešte v roku 2013. Priebežná komunikácia, nachádzanie a vytyčovanie spoločných cieľov, ich realizácia by mali prispieť k rozšíreniu podmienok pre kvalitný a plnohodnotný život na území vidieckej obce. Podporiť by takto mohla zakladanie a pôsobenie podnikateľských subjektov, zvýšiť ponuku občianskych služieb, kultúrnych a športových akcií, zaujímavých prírodných, vinohradníckych a iných tradičných aktivít a udalostí.

Existencia technickej pamiatky dáva možnosť na jej využitie v širokom spektre – využitie na kultúrne podujatia, zriadenie malého múzea, na reprezentatívne účely, možné spoločné využitie so Chateau Belá a iné. Aj existencia komína dáva priestor na uvažovanie o jeho využiteľnosti.

Prípadné vybudovanie ubytovacích kapacít a rozšírenie služieb v časti Mária dvor dáva možnosti na pozdvihnutie úrovne cestovného ruchu aj v oblasti športového rybolovu a oddychovej turistiky.

V prípade implementácie aktivít v investičnej činnosti je potrebné zosúladiť tieto s ÚPD obce. Takisto platí, že zámery, ktoré by neboli ešte súčasťou ÚPD, je potreba ich zapracovania v procese zmien a doplnení dokumentu.

V enviromentálnej oblasti vedenie obce chce dotiahnuť riešenie odpadového hospodárstva vybudovaním obecného kompostoviska a zberného dvora, k čomu však potrebuje okrem prostriedkov zabezpečiť stavebné a technické podklady. Ako možné riešenie sa javí aj dočasné uskladnenie zeleného odpadu na skládke na pozemku obce s následným každoročným zhodnotením – spracovaním na kompost externou firmou, a zber objemového,

kovového, elektro odpadu a iné na zbernom mieste s následným odovzdaní spracovateľom týchto komodít.

Dôležitým prvkom rozvoja je pravidelná účasť, konzultácie a poradenstvo, ako aj výmena skúseností v rámci členstva obce v partnerstvách so subjektmi verejného sektora, ako aj spomínaných subjektov tretieho sektora a podnikateľov.

B. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Cieľom strategickej časti programu je predostrieť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vlastného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva.

Ako sa uvádza v dokumente „*Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030*“ „regionálny rozvoj nie je možný bez nadrezortného prístupu. Preto samosprávy pripravujú integrované územné stratégie, ktoré majú tiež prispieť k naplneniu cieľov *Agendy 2030*. Toto bude zabezpečené v danom území predovšetkým prostredníctvom prepojenia procesov regionálneho plánovania s procesmi programovania EÚ, konkrétne v rámci prípravy Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, a to aj pre strategicko-plánovacie regióny a územia udržateľného mestského rozvoja. Zároveň na národnej úrovni dôjde k sektorálnej a územnej koordinácii investícií za účelom vecného prepojenia investičných priorít integrovaných územných stratégií samosprávnych krajov a rezortov. *Slovensko 2030* je teda nástrojom zmeny a prináša riešenia, ktorých implementácia vyžaduje horizontálne (nadsektorálne) a vertikálne (medzi stupňami verejnej správy) integrované riadenie tak, ako to OECD odporučila Slovensku vo svojom dokumente „*Lepšia koordinácia pre lepšie politiky, služby a výsledky.“*

B.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia na úrovni krajiny sa definuje, že „*Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov.“*

Vízia NSK je zas „*Otvorený, kooperujúci a prosperujúci kraj aktívne využívajúci špecifický potenciál pre zabezpečenie kvality života svojich obyvateľov a udržateľný rozvoj regionálnej ekonomiky.*

Na úrovni obce Belá **vízia** na obdobie do roku 2029 zostáva ako v predchádzajúcom jej programovom období, a je definovaná nasledovne:

"Obec Belá bude naďalej obcou, naplno využívajúcou svoje prírodné danosti, kultúrne pamiatky a historické tradície a stane sa tak cieľom pre turistov, návštevníkov a v neposlednom rade investorov. Zároveň obec bude pre samotných obyvateľov vhodným miestom na kvalitné a trvalé bývanie so všetkými základnými službami a s úrovňou občianskej vybavenosti sa vyrovná úrovni kaštieľa. V obci bude vytvorený priestor pre rozvoj malého a stredného podnikania s využitím miestnych výrobných faktorov. Hlavnou osou trvalo udržateľného rozvoja obce bude kvalitná poľnohospodárska prvovýroba, vinohradníctvo, vinárstvo a cestovný ruch, hlavne rybárska a agroturistika. Popri rastúcej kvalite života sa v obci bude súčasne zvyšovať aj kvalita životného prostredia."

B.2 Štruktúra priorít a cieľov

Štruktúra priorít a cieľov tabuľka č. 16

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ (projekt)
1 Hospodárska oblasť	**1.1 Zabezpečenie infraštruktúry**	1.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia verejných budov, zníženie energetickej náročnosti
		1.1.2 Vybudovanie Domu pre seniorov
		1.1.3. Zabezpečenie / vybudovanie priestorov denného stacionára
		1.1.4. Výstavba nájomných bytov
		1.1.5. Oprava a modernizácia budovy materskej školy
		1.1.6. Rekonštrukcia, prípadná prístavba ku kultúrnemu domu
		1.1.7. Rekonštrukcia Domu smútku, oplotenie cintorína
		1.1.8 Realizácia kolumbária
		1.1.9.Rekonštrukcia , obnova a údržba miestnych komunikácií
		1.1.10 Výstavba a rekonštrukcia, obnova a údržba miestnych chodníkov
		1.1.11 Rekonštrukcia poľnej cesty na Mária Dvor
		1.1.12 Rekonštrukcia verejného osvetlenia
		1.1.13Vybudovanie kamerového systému v obci
		1.1.14 Zabezpečenie priestorov pre podnikanie, výrobu a skladovanie
		1.1.15 Rekonštrukcia autobusových zastávok
		1.1.16 Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry
		1.1.17 Výstavba budovy DHZ a jej technické vybavenie
		1.1.18 Podpora využitia starých domov na ubytovanie podnikateľskými subjektami
		1.1.19 Využívanie obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách a objektoch
		1.1.20Technické opatrenia pri narušení statiky verejných budov
		1.1.21 Nákup pozemkov a ich vysporiadanie pre výstavbu bytov
		1.1.22 Vypracovanie projektovej dokumentácie pre bytovú výstavbu
		1.1.23 Vybudovanie a dobudovanie príslušnej technickej infraštruktúry pre IBV
		1.1.24 Eliminovanie povodňových škôd a rekonštrukcia miestnych komunikácií , rigolov a chodníkov
		1.1.25 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a vybudovanie nových chodníkov pre peších
		1.1.26 Dobudovanie športového areálu- muktifunkčné ihrisko
2 Sociálna oblasť	**2.1 Oživenie a podpora kultúry, športu a turizmu**	2.1.1 Zachovanie tradícií a vytváranie voľnočasových aktivít
		2.1.2 Oddychová zóna pre cykloturistov
		2.1.3 Vybudovanie bezbariérového detského ihriska s inkluzívnymi prvkami

		2.1.4 Vybudovanie exteriérového rekondičného parku
		2.1.5 Rekonštrukcia okolia kultúrneho domu vytvorenie dažďovej záhrady
		2.1.6 Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra
		2.1.7Vybudovanie parkovacích miest pre návštevníkov obce, ako aj pre samotných obyvateľov
		2.1.8 Obnova miestnych sakrálnych pamiatok
		2.1.9. Revitalizácia futbalového ihriska a obnovenie tradície futbalu v obci
		2.1.10 Obecná studňa
		2.1.11 Obnova technickej pamiatky, a jej vhodné využitie
		2.1.12 Informovanie verejnosti o technickej pamiatke
		2.1.13 Rekonštrukcia komína a jeho využitie ako dominanty obce
		2.1.14 Vydanie brožúry/letákov o atrakciách a miestnych zaujímavostiach pre potencionálnych návštevníkov, propagácia obce v domácom a zahraničnom cestovnom ruchu
		2.1.15Vytýčenie spoločných zámerov a ich realizácia
		2.1.16 Nadviazanie spolupráce a realizácia kultúrnych a športových aktivít v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi ako aj cezhraničnou spoluprácou
		2.1.17 Nadviazanie spolupráce s vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel
		2.1.18 Budovanie náučných chodníkov
		2.1.19 Využitie vodných zdrojov pre športový rybolov a rekreačné činnosti
		2.1.20 Podpora a zachovanie ľudových tradícií , rozvoj v oblasti folklóru , zapojenie generácií
		2.1.21 Podpora a zachovanie histórie obce
		2.1.22 Zriadenie historického múzea obce
		2.1.23 Dobudovanie športového areálu- detské ihrisko
		2.1.24 Spoločné aktivity v oblasti vinohradníctva a vinárstva
		2.1.25Vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúcu sieť cyklotrás v regióne
		2.1.26 Obnova a dobudovanie orientačných a informačných tabúľ v obci
		2.1.27 Vybudovanie vyhliadkovej veže
		2.1.28 Tvorba produktov cestovného ruchu samostatne ako aj v rámci partnerstiev – spoločné zámery , vytvorenie podmienok pre realizáciu, realizácia
		2.1.29 Vypracovanie projektovej dokumentácie k realizácii projektu pre rozvoj kultúry, športu a cestovného ruchu.
	2.2 Efektívne využitie zdrojov, danosti	2.2.1 Zotrvanie v existujúcich partnerstvách a členstvách
		2.2.2 Vytváranie spoločných stratégií a projektov na

	a partnerstiev	úrovni partnerstiev a členstiev a i. a ich realizácia
3 Enviromentálna oblasť	**3.1 Ochrana a zveľaďovanie životného prostredia**	3.1.1 Osveta obyvateľstva v oblasti odpadového hospodárstva
		3.1.2 Zveľaďovanie zelene a verejných priestranstiev
		3.1.3 Vybudovanie zberného dvora, resp. zberného miesta
		3.1.4 Vybudovanie kompostoviska, resp skládky biologického rozložiteľného odpadu
		3.1.5 Vybudovanie obecnej kanalizácie, ČOV,alebo vybudovať ekočističku a zabezpečiť zvoz od domácností
		3.1.6 Nákup techniky pre odpadové hospodárstvo
		3.1.7 Vodozádržné opatrenia na území obce pomocou retenčných nádrží, dažďových jazier, zelených striech a zelených stien
		3.1.8 Využitie modrej a zelenej energie -zvýšenie energetickej účinnosti verejných budov a zníženie energetickej náročnosti
		3.1.9 Osveta obyvateľstva o ochrane životného prostredia
		3.1.10 Budovanie parkov a včelých výbehov
		3.1.11 Zabezpečenie protipovodňových opatrení v intraviláne a extraviláne
		3.1.12 Výstavba dažďovej kanalizačnej siete
		3.1.13 Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia
		3.1.14 Revitalizácia odvodňovacích kanálov v intraviláne obce
		3.1.15 Revitalizácia protieróznych opatrení
		3.1.16 Oživenie parkovej zóny na cintoríne
		3.1.17 Výstavba a estetizácia vstupov do obce
		3.1.18 Rekultivácia čiernych skládok

Všetky zámery obsiahnuté v tabuľke so štruktúrou priorít a cieľov sú podrobne rozvádzané v ***„Akčnom pláne***“, ktorý tvorí *prílohu č. 4* tohto dokumentu. Uvádzajú sa v ňom údaje o termíne plánovanej realizácie projektov, zdroje ich krytia, ako i predpokladané indikátory a ukazovatele výstupov.

B.3 Popis strategických a špecifických cieľov

Popis špecifických cieľov tabuľka č. 17

Špecifický cieľ (projekt)	Popis
1.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia verejných budov, zvýšenie energetickej náročnosti	Všetky verejné budovy sú len čiastočne modernizované, čo spočíva iba v tom, že sú nanajvýš vymenené iba okná a dvere na budovách. Napr. Zateplené nie sú vôbec.
1.1.2 Vybudovanie Domu pre seniorov	Starnúca populácia to priam vyžaduje.
1.1.3. Zabezpečenie / vybudovanie	Takáto služba pomáha dotknutým, ale hlavne ich

priestorov denného stacionára	rodinám.
1.1.4. Výstavba nájomných bytov	Nástroj k tomu aby sme udržali mladých v obci.
1.1.5. Oprava a modernizácia budovy materskej školy	Odstránením poškodení na budove získame priestor pre budúci komunitný centrum.
1.1.6. Rekonštrukcia, prípadná prístavba ku kultúrnemu domu	Obec má za sebou niekoľko akcií pri ktorých kapacita kultúrneho domu bola malá na dané podujatie. Administratívnou úlohou pre obec ale v prvom rade je to, aby zmenila zaradenie stavby, ktorá ešte stále je evidovaná ako základná škola.
1.1.7. Rekonštrukcia Domu smútku, oplotenie cintorína	Dom smútku potrebuje obnovu aj vnútorných priestorov, ako aj chladiaceho zariadenia. Aj plot je už zastaralý.
1.1.8 Realizácia kolumbária	Na moderných cintorínoch už nemôže chýbať tento element.
1.1.9.Rekonštrukcia , obnova a údržba miestnych komunikácií	Miestne komunikácie potrebujú obnovu.
1.1.10 Výstavba a rekonštrukcia, obnova a údržba miestnych chodníkov	Väčšina miestnych chodníkov bola vybudovaná ešte v minulom storočí, ale aj novšie zo zámkovej dlažby potrebujú údržbu.
1.1.11 Rekonštrukcia poľnej cesty na Mária Dvor	Táto cesta, ani pozemok pod ňou nie je vo vlastníctve obce, ale na konci tejto cesty bývajú naši obyvatelia. Musíme nájsť riešenie na opravu, lebo je v dezolátnom stave, ale je tu veľmi sťažený prístup k dotáciám pre už spomínaný vlastnícky vzťah.
1.1.12 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Táto rekonštrukcia je do budúcna, nie je teraz až tak naliehavá.
1.1.13Vybudovanie kamerového systému v obci	Kvôli bezpečnosti je to nutné, ale treba dbať na GDPR.
1.1.14 Zabezpečenie priestorov pre podnikanie, výrobu a skladovanie	Spolupráca s podnikateľským sektorom.
1.1.15 Rekonštrukcia autobusových zastávok	Pôvodné tri zastávky sú z dreva, potrebujú stálu údržbu.
1.1.16 Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry	Táto oblasť je vždy aktuálna.
1.1.17 Výstavba budovy DHZ a jej technické vybavenie	DHZ v obci momentálne nemá vlastné priestory.
1.1.18 Podpora využitia starých domov na ubytovanie podnikateľskými subjektami	Podporovať prenajímanie ubytovacích priestorov podnikateľmi – budúce príjmy z daní za ubytovanie.
1.1.19 Využívanie obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách a objektoch	Sledovať projekty na využívanie obnoviteľných zdrojov a uchádzať o ne,
1.1.20Technické opatrenia pri narušení statiky verejných budov	Sledovať priebežne stav verejných budov a v prípade potreby zasiahnuť.
1.1.21 Nákup pozemkov a ich vysporiadanie pre výstavbu bytov	V prípade priaznivej finančnej situácie investovať do pozemkov pod budúcu výstavbu.
1.1.22 Vypracovanie projektovej dokumentácie pre bytovú výstavbu	Pripravenosť na budúce možné výzvy.
1.1.23 Vybudovanie a dobudovanie príslušnej technickej infraštruktúry pre IBV	Pripravenosť v prípade priaznivého hodnotenia výziev.

1.1.24 Eliminovanie povodňových škôd a rekonštrukcia miestnych komunikácií , rigolov a chodníkov	Dbať na prevenciu pred povodňami, byť stále pripravení.
1.1.25 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a vybudovanie nových chodníkov pre peších	V obci ešte stále nachádzajú ulice bez chodníkov. Na týchto miestach vybudovať nové chodníky.
1.1.26 Dobudovanie športového areálu- muktifunkčné ihrisko	Pri možnej príležitosti uchádzať o vybudovanie nového ihriska.
2.1.1 Zachovanie tradícií a vytváranie voľnočasových aktivít	Celý rok, ale hlavne cez letné tábory a cez vianočné prázdniny v rámci stretnutí.
2.1.2 Oddychová zóna pre cykloturistov	Skrášliť priestory v miestnom parku a na nádvorí kultúrneho domu, a označiť ich ak priestor pre cykloturistov.
2.1.3 Vybudovanie bezbariérového detského ihriska s inkluzívnymi prvkami	Dať možnosť aj hendikepovaným deťom n spoločné trávenie času.
2.1.4 Vybudovanie exteriérového rekondičného parku	V rámci možností zealizovať v blízkosti detského ihriska.
2.1.5 Rekonštrukcia okolia kultúrneho domu, vytvorenie dažďovej záhrady	Priestor pod kultúrnym domom je priam ideálna na výstavbu dažďovej záhrady. Zachytávanie dažďovej vody na území obce musí byť vždy prioritou.
2.1.6 Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra	Existujúce javisko je malé a aj jeho prekrytie má svoje slabiny.
2.1.7Vybudovanie parkovacích miest pre návštevníkov obce, ako aj pre samotných obyvateľov	Pri väčších podujatiach kapacity nestačia a počet miest by sa malo značne navýšiť.
2.1.8 Obnova miestnych sakrálnych pamiatok	Tu sa hlavne jedná o sochu sv. Jána Nepomuckého, ale môžeme tu zaradiť aj ostatné sakrálne pamiatky.
2.1.9. Revitalizácia futbalového ihriska a obnovenie tradície futbalu v obci.	Obec má viac ako 50 ročnú tradíciu futbalu v obci. Aj keď sa táto tradícia pred časom narušila je enormný záujem zo strany obyvateľstva o jeho obnovenie. Futbalové ihrisko potrebuje novú trávnatú plochu a zabezpečenie možnosti stáleho polievania.
2.1.10 Obecná studňa	Práve na zavlažovanie ihriska by slúžila, ale by mohla byť aj rezervným zdrojom.
2.1.11 Obnova technickej pamiatky a jej vhodné využitie	Bývalá sušiareň by mohla byť využitá napr, ako malá múzeum, spoločenská sála, tržnica a iné...
2.1.12 Informovanie verejnosti o technickej pamiatke	Umiestnením informačných tabúľ by sa pripomenula jedna etapa z histórie obce.
2.1.13 Rekonštrukcia komína a jeho využitie ako dominanty obce	Dotvára kolorit obce a zaslúži aby sa zachoval aj pre ďalšie generácie.
2.1.14 Vydanie brožúry/letákov o atrakciách a miestnych zaujímavostiach pre potencionálnych návštevníkov, propagácia obce v domácom a zahraničnom cestovnom ruchu	Tlačená reklama ešte stále má svoje opodstatnenie.
2.1.15Vytýčenie spoločných zámerov a ich realizácia	Plánovanie vždy je základom úspechu.
2.1.16 Nadviazanie spolupráce a	Spoločné projekty môžu mať väčšiu šancu na úspech.

realizácia kultúrnych a športových aktivít v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi ako aj cezhraničnou spoluprácou	
2.1.17 Nadviazanie spolupráce s vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel	Keď sa tieto remeslá odovzdávajú medzi generáciami, okrem toho že sa to konkrétne remeslo zachová, prispeje to aj vzťahom medzi ľuďmi a zocelí sa aj kolektív.
2.1.18 Budovanie náučných chodníkov	Smerom do okolitých viníc, lesíkov a k jazerám na Maria dvor.
2.1.19 Využitie vodných zdrojov pre športový rybolov a rekreačné činnosti	Rozšírenie spolupráce s majiteľmi rekreačnej časti Maria dvor, je v záujme oboch strán.
2.1.20 Podpora a zachovanie ľudových tradícií , rozvoj v oblasti folklóru , zapojenie generácií	Na organizáciu podujatí využiť príležitosti z fondov na podporu kultúry.
2.1.21 Podpora a zachovanie histórie obce	Bez poznania minulosti neexistuje budúcnosť.
2.1.22 Zriadenie historického múzea obce	Vhodným miestom by mohla byť technická pamiatka, alebo využitie možnosti odkúpenia starého rodinného domu s čo najstaršou architektúrou.
2.1.23 Dobudovanie športového areálu- detské ihrisko	Sledovať ponuky z výziev a reagovať na ne promptne.
2.1.24 Spoločné aktivity v oblasti vinohradníctva a vinárstva	Spolupracovať s miestnymi vinármi a pomáhať navzájom pri propagácii tohto odvetvia.
2.1.25Vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúcu sieť cyklotrás v regióne	Využiť na to výzvy z fondov.
2.1.26 Obnova a dobudovanie orientačných a informačných tabúľ v obci	Informačné tabule aj o histórii, ale aj s enviromentálny, náučným obsahom.
2.1.27 Vybudovanie vyhliadkovej veže	Táto turistická atrakcia by pomohla aj miestnym vinárom, a bola by ďalšou možnosťou pre cestovný ruch.
2.1.28 Tvorba produktov cestovného ruchu samostatne ako aj v rámci partnerstiev – spoločné zámery , vytvorenie podmienok pre realizáciu, realizácia	Využiť na to partnerské organizácie, ako OOCR Štúrovo – Parkan a iné.
2.1.29 Vypracovanie projektovej dokumentácie k realizácii projektu pre rozvoj kultúry, športu a cestovného ruchu	Predprípravou projektovej dokumentácie byť flexibilný pri vypísaných výzvach.
2.2.1 Zotrvanie v existujúcich partnerstvách a členstvách	Všetky zoskupenia územnej spolupráce sú prínosom pre obec.
2.2.2 Vytváranie spoločných stratégií a projektov na úrovni partnerstiev a členstiev a i. a ich realizácia	Všetky organizácie sledujú projekty, a keď sa stanú jej súčasťou z toho v nejakej miere profituje aj obec.
3.1.1 Osveta obyvateľstva v oblasti	Separácia je téma, ktorú treba stále pripomínať, a obec

odpadového hospodárstva	musí zabezpečiť k tomu všetky prostriedky.
3.1.2 Zveľaďovanie zelene a verejných priestranstiev	Zúčastniť sa aj menších výziev na revitalizáciu zelene.
3.1.3 Vybudovanie zberného dvora, resp. zberného miesta	Zabezpečiť aby separovaný odpad bol na území obce umiestnený v čo najmenšom množstve a čo najkratší čas.
3.1.4 Vybudovanie kompostoviska, resp. skládky biologického rozložiteľného odpadu.	Do obdobia vybudovania kompostoviska zabezpečiť odvoz a kompostovanie zeleného odpadu od obyvateľov z dočasnej skládky minimálne raz za rok.
3.1.5 Vybudovanie obecnej kanalizácie, ČOV, alebo vybudovať ekočističku a zabezpečiť zvoz od domácností	Musíme si uvedomiť, že kanalizácia a vybudovanie ČOV v obci je asi ďaleká budúcnosť a je na mieste úvaha o uchádzanie o prostriedky environfondu na vybudovanie vlastnej ekočističky, kde by sa zabezpečil zvoz zo žúmp.
3.1.6 Nákup techniky pre odpadové hospodárstvo	Traktor s príslušenstvom pomôže pri práci s odpadmi, pri likvidácii invazívnych rastlín, a nákup cisterny aj pri zásobovaní čističky
3.1.7 Vodozádržné opatrenia na území obce pomocou retenčných nádrží, daždových jazier, zelených striech a zelených stien	Využiť všetky plochy obecných budov na udržanie dažďovej vody na území obce.
3.1.8 Využitie modrej a zelenej energie -zvýšenie energetickej účinnosti verejných budov a zníženie energetickej náročnosti	V súčasnosti ani jedna budova vo vlastníctve obce nie je zateplená, strechy nie sú izolované, nevyužívame fotovoltaiku a kúrenie je zabezpečené iba plynom. Sledovať výzvy s touto tematikou a zúčastniť sa ich.
3.1.9 Osveta obyvateľstva o ochrane životného prostredia	Výchova hlavne mládeže, aby si uvedomili dôležitosť tejto témy.
3.1.10 Budovanie parkov a včelých výbehov	Keď sa v budúcnosti uvoľní nejaká plocha nenechať zarastať burinou, ale hneď začať udržiavať.
3.1.11 Zabezpečenie protipovodňových opatrení v intraviláne a extraviláne	V intraviláne dbať na stálu priepustnosť járkov a v extraviláne spolupráca s poľnohospodármi aby využívali vhodné agrotechnické metódy.
3.1.12 Výstavba dažďovej kanalizačnej siete	Tam, kde ešte nie sú vydláždené járky tak tieto je nutné dobudovať.
3.1.13 Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia	Efektívny plán musí spájať ekologickú udržateľnosť s ekonomickou realitou.
3.1.14 Revitalizácia odvodňovacích kanálov v intraviláne obce	Tieto kanály potrebujú stálu údržbu, ale aj revitalizáciu.
3.1.15 Revitalizácia protieróznych opatrení	Protierózne járky sa časom zanesú a protipovodňové hrádze sa vplyvom počasia rozpadávajú. Preto je nutná ich stála obnova.
3.1.16 Oživenie parkovej zóny na cintoríne	Na cintoríne sa nachádza voľná plocha a stojí za úvahu vytvoriť tu zátišie pre smútiacich a spomínajúcich.
3.1.17 Výstavba a estetizácia vstupov do obce	Prvý dojem pre návštevníkov je veľmi dôležitý,
3.1.18 Rekultivácia čiernych skládok	V tomto smere treba stále byť obozretný a ani nepripustiť možný vznik takýchto skládok. Existujúce čo najrýchlejšie odstrániť.

Obec Belá má niekoľko zámerov v ***Zozname projektov zásobníka projektov NSK*** (ďalej „Zoznam"), ktorý tvorí prílohu ***PHRSR NSK do roku 2030***. Sú nimi:

- *Vybudovanie kamerového systému v obci,* projekt č. 1.1.13 je v Zozname pod č.1997 a 2116,
- *Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu,* projekt č. 1.1.6 je v Zozname pod č.2081
- *Vybudovanie kompostoviska,* projekt č. 3.1.4 je v Zozname pod č. 2264
- *Vybudovanie obecnej kanalizácie,* projekt č. 3.1.5 je v Zozname pod č. *2266*
- *Vybudovanie zberného dvora,* projekt č. 3.1.3 je v Zozname pod č. *2275.*

C. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

Implementačný plán je rozpracovaný spôsob, postupy a procesy vykazovania plnenia činností pre jednotlivé oblasti definovaním cieľov a krokov, pričom tieto zabezpečujú rýchlejšie, flexibilnejšie a transparentne ich dosahovanie. Pomocou indikátorov je možné vyhodnotiť východiskovú a cieľovú hodnotu projektov.

Spolu s *monitorovacím plánom* sa stanovuje časový harmonogram, mechanizmus monitorovania realizovaných aktivít, možnosti financovania a vyhodnotenie efektívneho využitia zdrojov.

Uvedené plány sa zosumarizovali v tzv. ***akčný plán***, ktorý obsahuje špecifické ciele, predpokladaný termín realizácie, zdroje financovania a ukazovatele výstupu.

Za. implementáciu, realizáciu i monitorovanie projektov, resp. dosahovanie cieľov je zodpovedné vedenie a zástupcovia obce, t.j. starosta a poslanci OZ. Vyplýva to z veľkosti obce, kedy obec, resp. obecný úrad nemá inú odbornú pracovnú silu, napr. projektového manažéra obce. Do úvahy možno brať spoluprácu s externými odbornými silami v prípade, ak vznikne možnosť na podanie žiadosti na čerpanie zdrojov z externých zdrojov, t.j. v oblasti projektového manažmentu, spracovania žiadostí, implementácii a administratívnom zdokladovaní, monitoringu, žiadosti o NFP, žiadosti o platbu, technickej, projektovej či inej podpornej dokumentácie k projektom investičného charakteru, vecného a finančného hodnotenia a i..

Monitorovanie sa žiada na úrovni celého strategického dokumentu PHRSR obce Belá. Prvé hodnotenie a monitoring PHRSR obce Belá sa vykoná rok po schválení tohto dokumentu. V ostatnom období sa tieto úkony urobia s ročným odstupom od naposledy vykonanej kontroly a monitoringu. Nevylučuje sa zmena tohto času, ak si to vyžiada neočakávaný zvrat v napredovaní a dodržaní už existujúcich spomínaných cieľov obce, alebo pri ich doplnení a zmene.

Monitoring vykonajú orgány, resp. osoby zastupujúce funkcie na úrovni samosprávy – obecného úradu, spoločne a pravidelne, a to ***aspoň raz ročne***, aby zistili nakoľko sa darí napĺňať stanovené zámery. V prípade potreby rozhodnú o prijatí opatrení na úpravu, zmenu a doplnenie PHRSR obce Belá, v znení jeho najopodstatnenejších častí, predurčujúcich rozvoj obce a dodržanie už naplánovaných činností na realizáciu vytýčených cieľov.

Obce majú ďalej povinnosť zaslať *Správy o plnení PHRSR* ***každoročne do 31. mája*** príslušnému ***VÚC*** v zmysle § 12 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

D. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV A FINANČNÝ PLÁN

Obec vo všeobecnosti je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

D.1 Majetok a rozpočet obce.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva slúžiace na plnenie jej úloh a používané najmä na verejné účely, na výkon samosprávy obce a prípadne na podnikateľskú činnosť.

Všeobecným predpisom v oblasti majetkovoprávnej na úseku obcí je *zákon SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov*. Zákon o majetku obcí upravuje pravidlá a postup pri nakladaní s majetkom obce s cieľom zabezpečiť transparentné a hospodárne nakladanie s týmto majetkom na trhových princípoch. Zákon o majetku obcí upravuje aj pôsobnosť orgánov obce pri nakladaní s majetkom obce.

Štruktúra majetku obce k 31.12.2023 v EUR tabuľka č. 18

Majetok obce	Stav k 31.12.23 v EUR	v %
Softvér	0	0
Ostatný dlhodobý nehmotný majetok	0	0
Stavby	121 303,25	51,98
Samostatné hnuteľné veci a súbor hnuteľných vecí	1 630,58	0,70
Dopravné prostriedky	0	0
Drobný dlhodobý hmotný majetok	0	0
Obstaranie dlhodobého hmotného majetku	14 998,33	6,43
Pozemky	9 443,67	4,05
Umelecké diela a zbierky	0	0
Realizovateľné cenné papiere	85 962,10	36,84
Spolu	**233 337,93**	**100,00**

Zdroj: OcÚ Belá

V štruktúre majetku obce sa nachádzajú stavby, hnuteľné veci, dlhodobý hmotný majetok, pozemky a cenné papiere. Najväčší podiel z nich majú stavby, prevyšujúc až 51 % z celého majetku obce. Druhý najväčší podiel predstavujú cenné papiere s vyše 36 % podielom.

Každá samospráva si tvorí na každý kalendárny rok vlastný rozpočet, ktorý tvorí základ jej finančného hospodárenia. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia ustanovuje osobitný zákon. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje rozpočet obce a jeho zmeny, kontrolovať jeho čerpanie a schvaľovať záverečný účet obce a pod. vyplývajúc zo zákona *č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení*.

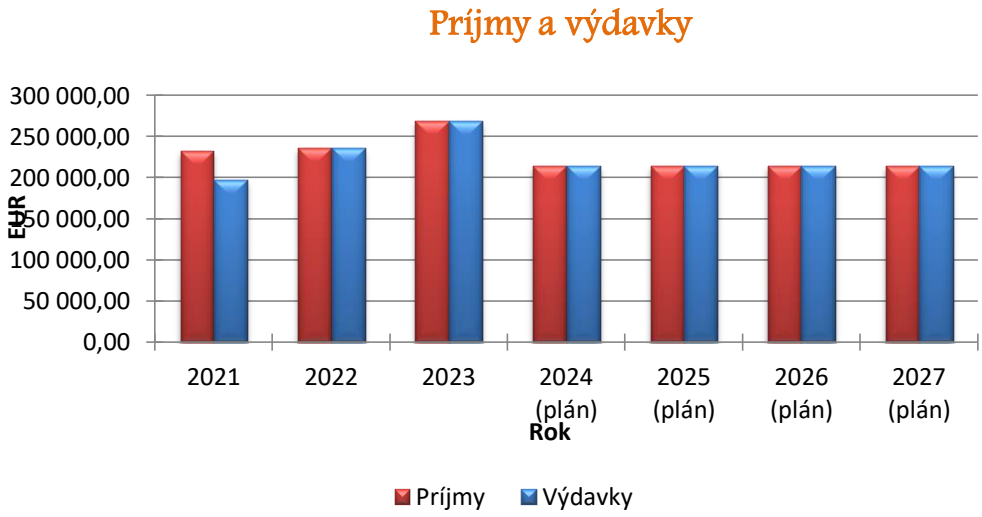
Rozpočet obce v EUR tabuľka č. 19

Rok	Príjmy	Výdavky	Rozdiel
2021	232 550,29	198 001,29	34 549,00
2022	236 642,43	236 637,14	5,29
2023	268 960,67	268 677,14	283,53
2024 (plán)	214 756,00	214 701,00	0
2025 (plán)	214 756,00	214 701,00	0
2026 (plán)	214 756,00	214 701,00	0
2027 (plán)	214 756,00	214 701,00	0

Zdroj: OcÚ Belá

V období rokov 2021 až 2023 obec hospodárila s pozitívnym hospodárskym výsledkom. V ostatnom období plánovala vyrovnaný rozpočet.

Graf č. 5

Pre obec je alarmujúci stav prirodzeného vývoja populačnej krivky, čo znamená postupné starnutie obyvateľstva. Práve tento jav je faktorom ovplyvňujúcim znížený príjem z podielových daní obmedzujúcim činnosť samosprávy.

D.2 Finančný plán

V novom programovom období 2021-2027 nastali v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Zmena nastáva napr. i v rámci územného rozvoja. Samosprávne kraje vo svojich PHRSR môžu zapracovať tzv. Integrované územné investícií (IUI). Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov. Uvedeným sa

poukazuje na to, že obce môžu vo svojich stratégiách vytyčovať aj zámery v spolupráci s ďalšími samosprávami a subjektmi a vytvoriť spomínanú IUI, ktorú však potrebujú nahlásiť v čase zverejnených výziev príslušného kraja na VÚC, kedy orgán, ktorou je Rada partnerstva VÚC, rozhodne o zaradení takýchto projektov do vlastného zoznamu a zásobníka projektov tak, aby mohli byť schválené projekty podľa príslušných podmienok financované a úspešne realizované.

Pre naštartovanie rozvoja a realizáciu cieľov je dôležité stanoviť si finančný plán pre efektívny výkon. V prípade obce Belá je potrebný tzv. ozdravný injekčný finančný mechanizmus k tomu, aby okrem pokrytia bežných výdavkov slúžiacich na fungovanie samosprávy, v sebe obsahoval aj také alternatívy, ktoré zabezpečia síce možno pomalší, ale istý postup a napredovanie, preukazujúci sa viditeľne v nových hmotných i nehmotných prostriedkoch v rámci územia obce.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:
- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financie z národnej úrovne,
- štrukturálne fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.

V súčasnosti je v platnosti na úrovni štátu programovacie obdobie na roky 2021-2027 so smerodatnou dokumentáciou v rámci Programu Slovensko, Plánu obnovy, dotačných systémov orgánov štátnej správy a ďalších strategických dokumentov na úrovni krajov a subjektov regionálneho rozvoja (MAS, LEADER, mikroregióny a i.). Uvedené vedia poslúžiť ako zdroje na pokrytie nákladov spojených s dosahovaním zámerov obce. Dôležité je poznať konkrétne podmienky, ktoré sú dané v týchto strategických dokumentoch, ešte lepšie však vedieť obsah akurátnych výziev. Po ich znalostiach možno zosúladiť s nimi stanovené zámery obce s reálnymi kapacitami a danosťami.

Obec Belá má stanovené tri prioritné oblasti, a to hospodársku, sociálnu a enviromentálnu. Najviac je potrebné sa zamerať na miestnu infraštruktúru, tak technickú ako občiansku, a to ich rekonštrukcie, obnovy, modernizácie i výstavby, v ojedinelých prípadoch je nutné doriešiť havarijné a dlhodobo pretrvávajúce nežiaduce stavy infraštruktúry (budovy, komunikácie a i.). Obec Belá nemá skúsenosti s čerpaním externých zdrojov, hlavne na najvyšších EU úrovniach. Oproti tomu však má početné množstvo zámerov a cieľov, ktoré je v záujme vedenia obce postupne a podľa reálnych možností realizovať. Bude pre samosprávu najvhodnejšie využiť skúsenosti, informácie a spoluprácu partnerských členov, obcí a subjektov, prípadne spoločne realizovať niektoré zaostalé oblasti rozvoja.

Zámery/projekty nemajú konkrétne vyčíslenie a naplánovaný rozpočet na jednotlivé oblasti ani projekty práve kvôli vyššie uvádzaným skutočnostiam. Obci chýbajú konkrétne projektové dokumentácie a cenové relácie k stanoveným cieľom daného charakteru. Podobne

je tomu pri zostavenom Akčnom pláne (príloha č. 4), kde presne vyčíslené financie na krytie projektov uvedené nie sú, ale počíta sa s nákladmi –podľa potreby- a podiel vlastných zdrojov sa pohybuje v rozmedzí 5 % až 10 % pre ten ktorý projekt.

Viaczdrojové financovanie špecifických cieľov/projektov by mala rozoberať tabuľka *Model viaczdrojového financovania-intervenčná matica*. Údaje nie sú konkretizované. Usmerňujúcim je však „***Akčný plán***“, ktorý tvorí prílohu č. 4. Do ohľadu sa brali aj neustále sa meniace trhové ceny príslušných položiek, ale aj novostanovené, v súčasnosti i nepoznané podmienky tej ktorej výzvy na možnosť čerpania prostriedkov formou žiadostí. Zosúladiť priority obce s reálnou ich implementáciou sa javia v období spracovania PHRSR za obtiažne.

V poslednom období sa aktívnejšie zaoberá spoločnosť, hlavne na úrovni verejnej správy, s možnosťou dosahovania zámerov spoločnými silami. Na uvedené sa zaviedol systém ***Integrovanej územnej investície***. Tento systém je zakomponovaný do programov vyšších územných celkov, nielen teoreticky, ale aj ako súčasť rozpočtovania a podpory samospráv. Tento fakt, okrem i iných, je jedným z podstatných východísk aj pre obec Belá, pri uvedomení si vykonania krokov pre zabezpečenie dosiahnutia vytýčených cieľov.

E. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

Pri implementácii zámerov obce sa v súčasnosti javí za prípadné ***riziko*** neistota vyplývajúca z informácií o stave rozpočtu štátu a prebiehajúci proces rozhodovania o podmienkach existencie a fungovania orgánov na úrovni štátu, a následne i činnostiach, kompetenciách a povinnostiach orgánov na úrovni VÚC a verejnej správy - samospráv. V širších rozmeroch majú vplyv i udalosti na úrovni sveta na ekonomický trh, hospodárstvo a politiku štátov a tým pádom aj na život obyvateľstva vo všeobecnosti.

Ďalšie riziká:

- nedostatok vlastných zdrojov (finančných i ľudských),
- prehlbujúci až alarmujúci vývoj populačnej krivky – postupné starnutie populácie,
- nízky záujem obyvateľov o veci verejné – nezáujem aktívnej spolupráce a angažovanosti,
- časová náročnosť prípravy administratívnych úkonov pre získanie externej podpory – vrátane vybavenia povolení a vyjadrení od príslušných orgánov,
- všestranná zodpovednosť,
- neúspech pri schvaľovaní žiadostí a projektov pre čerpanie NFP môže spôsobiť nezáujem a vyčerpanosť,
- potreba externých odborníkov v oblasti projektového manažmentu, projektovej dokumentácie a i. – vysoká zaťaženosť, finančná náročnosť,
- príliš časté zmeny, ktoré určujú chod verejnej správy a potreba prispôsobovania sa (legislatíva,, zmeny kompetencií a zvyšujúce sa povinnosti a i.),
- neovplyvniteľné prírodné javy,
- v prípade členstiev v združeniach je náročné zjednotiť záujem do konkrétnej aktivity/aktivít a následná realizácia (potreba spoločného strategického dokumentu, žiada sa častá komunikácia – spoločné stretnutia a i.).

Spomenuté riziká sa týkajú samosprávy ako takej, tým pádom majú vplyv aj na jej zámery a ciele. Niektoré z nich vie vedenie obce riešiť v rámci priamej komunikácie so zainteresovanými subjektmi (záujem obyvateľstva, miestnych organizácií a okolité obce), niektoré však nevie ani ovplyvniť, resp. by si to žiadalo jednotný spoločný postoj viacerých samospráv (rozhodnutia a zmeny prichádzajúce z najvyšších úrovní -vláda, štát- pri určovaní kompetencií, zákonov a povinností subjektov verejnej správy).

Opatrenia, ktoré by napomohli riešiť riziká, sú skôr prirodzenou alternatívou a prirodzene vznikajúcim spôsobom. Myslí sa tu na pravidelné sledovanie zmien a dianí týkajúcich sa plynulého chodu samosprávy, týkajúcich sa možností, ktoré samosprávam sú predurčené, t.j. mať konkrétne informačné zdroje a kanály, aby zodpovední vedeli promptne reagovať a využiť existujúce príležitosti. Nabrať skúsenosti pravidelnou účasťou na stretnutiach s ostatnými subjektmi verejnej správy, či už z blízkeho okolia, ale i na úrovni mikroregiónu, združenia miest a obcí, kraja a pod. Alternatívou sa javí aj spolupráca s odborníkmi, ktorí poskytujú služby na úrovni informovania, poradenstva a konzultácií, hlavne ak sa hovorí o samosprávach s nižším počtom administratívnej sily na úrovni obecného úradu. V oblasti financií je jednoznačné narábať s vlastným rozpočtom racionálne, navrhovať a plánovať rozpočtové položky s efektívnym dopadom a čo najprijateľnejším výsledkom.

Práve z titulu veľkosti obce a nízkej početnosti zamestnancov vrátane vedenia ***zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrení***, resp. realizácia vytýčených cieľov pozostáva na štatutárnom orgáne. Podpornú pomoc môžu podľa potreby vyvinúť poslanci obecného zastupiteľstva a v ojedinelých prípadoch zamestnanci obecného úradu. Obec Belá má za výhodu dlhodobé členstvo v združeniach, kde s určitou pravidelnosťou prebiehajú stretnutia a vymieňajú skúsenosti, informácie a postoje jedincov k aktuálnym potrebám a témam verejného života. Ešte väčší potenciál obci poskytuje prítomnosť päťhviezdičkového *Hotela Château Belá* a účasť obce v partnerstve *OOCR Štúrovo-Parkan*, ktoré vytvárajú alternatívu pre spoluprácu a nachádzanie zámerov so spoločnou realizáciou, podporou a efektom vplývajúcim na rozvoj obce.

F. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Všetky dôležité funkcie manažovania strategického plánovania spadajú v rámci obce Belá do rúk starostu obce. Tieto funkcie zahŕňajú prípravu, realizáciu, kontrolu, monitorovanie a hlavne komplexné riadenie činností samosprávy. Jej činnosť podporujú a na spolupráci sa podieľajú poslanci obecného zastupiteľstva. Účasť na aktivitách majú aj administratívny zamestnanci obecného úradu.

Vedenie obce sa spolieha aj na miestne obyvateľstvo, resp. zástupcov a členov miestnych organizácií. Ide hlavne o realizáciu takých aktivít, ktoré podliehajú spomínaným organizáciám, ako aj aktivity bezprostredne týkajúce sa obyvateľov. Okrem kultúrnych a športových činností ide o spoločné úsilie o zveľaďovanie zelene, o každodennú ochranu životného prostredia napr. dodržiavaním zavedených postupov a spôsobov separácie a nakladania s odpadmi. Ďalej je dôležité brať ohľad na vzájomný rešpekt z pohľadu vekových rozdielov, poskytnutie základných služieb zo strany obce smerom k obyvateľstvu.

Kontrolu a monitorovanie dosahovania vytýčených cieľov sa plánuje vykonať minimálne raz ročne v čase podľa uvádzaných v kapitole *C. Implementačný plán a plán monitorovania*. Vedenie obce si však vyhradzuje právo aj na častejšiu kontrolu, v závislosti od udalostí, ktoré ho budú viesť k potrebe flexibilného reagovania na podnety a možnosti v danom čase. Ak vzniknú dôvody na zapracovanie zmeny, aktualizáciu, alebo nové skutočnosti do svojich stratégií, vykoná sa tak podľa rozhodnutia vedenia, či na reálne žiadaný impulz iného subjektu, subjektov, okolia.

G. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR nadobúdajú formu nepriamych prostriedkov, keďže analyzované potreby a predpoklady pre rozvoj obce, ktoré prekračujú kompetenciu územnej samosprávy, resp. ktoré sa viažu na kompetencie štátnej správy v oblasti regionálneho rozvoja alebo spolupracujúcich subjektov, nie sú priamo partnermi pri tvorbe PHRSR (napr. susedné samosprávy, subjekty podnikateľského a tretieho sektora a i.).

Verejná správa na Slovensku je organizovaná na troch úrovniach: štát – kraj – obec. Verejná správa je činnosť vykonávaná orgánmi štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnymi inštitúciami pri zabezpečovaní verejných úloh. Obec Belá so svojím PHRSR sa nachádza na **najnižšom stupni** verejnej správy, tým pádom jej **nevyplývajú** z neho **žiadne odporúčania na nižšie úrovne** strategického riadenia.

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre **nadradené úrovne** riadenia rozvoja sú: priamou účelovou dotačnou politikou štátu podporiť dobudovanie a prípadnú rekonštrukciu a renováciu základnej technickej infraštruktúry, ochranu životného prostredia a zdravia obyvateľov a znížiť administratívnu a časovú náročnosť pre získanie financií z dotačných prostriedkov a výkon činností samospráv.

Podotknúť sa žiada aj fakt, že strategické plánovanie sa začína zdola nahor, t.j. v prípade zohľadnenia súvislostí, vzťahov a vplyvov s ostatnými strategickými dokumentmi, rámcami a pod. je rozhodujúca potreba miestneho obyvateľstva zakotvená aj v strategických dokumentoch obcí a miest. Uvedené poukazuje na to, že stratégie na vyšších úrovniach by sa mali odvíjať od stratégií na najnižších bodoch verejnej sféry a postupne zostavovať programy a koncepcie s uvedomením tejto skutočnosti.

Odporúčania a požiadavky na **partnerské a spolupracujúce subjekty**:

- ***Obecný úrad Belá*** ako výkonný a administratívny orgán: - požaduje sa vytvoriť technické a administratívne zázemie pre implementáciu a monitoring PHRSR. Vyhľadať a nadviazať kontakty s odborníkmi spolupracujúcimi v oblastiach podporujúcich rozvoj obce.

- ***Miestny obyvatelia, záujemcovia a aktéri z radu verejnosti*** - očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii nástrojov PHRSR počas jeho implementácie a prípadná spolupráca a pochopenie.

- ***Hotel Château Belá*** – vzájomne sa podporovať pre plynulú existenciu a funkčnosť oboch subjektov. Nachádzať spoločné aktivity a ciele, ktoré majú vplyv na zachovanie úrovne samotného Hotela Château Belá a pozdvihnutie rozvoja a úrovne samosprávy a života ľudí žijúcich priamo v obci. Ponímať v spoločných projektoch rôzneho zamerania a pristúpiť k spolusúčinnosti s OOCR Štúrovo-Parkan pre rozšírenie marketingu a osvety miestnych daností i zaujímavostí z okolia obce s výsledkom dosahujúcim rozmach cestovného ruchu.

- ***Euroregión Váh-Dunaj-Ipeľ***, ***Euroregión Ister-Granum***, ***Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblast***i, ***Združenie obcí - Južný región***, ***Občianske združenie Dolnohronské rozvojové partnerstvo*** a ***Oblastná organizácia cestovného ruchu Štúrovo-Parkan***. - očakáva sa nachádzanie spoločných záujmových oblastí, ako aj prostriedkov na ich realizáciu, tým pádom plynulá spolupráca, pravidelná komunikácia s vedomím dodržania podmienok spolupráce zakotvených v dokumentoch spomínaných právnych subjektov.

- ***Orgány štátnej správy a regionálnej samosprávy*** – očakáva sa spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov, ako aj poskytovanie informácií o aktuálnych možnostiach, nachádzanie konsenzov pri situáciách žiaduce rýchle riešenia a prípadná spolusúčinnosť pri realizácii.

ZÁVER

Samosprávy dlhodobo postihujú rôzne faktory, ktoré im obmedzujú pôsobenie a napĺňanie kompentencií. Práve samosprávy na Slovensku patria medzi najviac fragmentované v Európe. V prípade malých obcí vznikajú čím ďalej, tým väčšie problémy pri efektívnom spravovaní vecí verejných. I obec Belá je jednou z týchto obcí.

Územie obce sa rozprestiera na juhozápadnom Slovensku, v rámci Nitrianskeho kraja, na 869 ha, kde žilo k 31.12.2023 323 obyvateľov. Meno obce je široko známe, keďže sa tu nachádza ***päťhviezdičkový Hotel Château Belá*** a ktorý pozdvihuje renomé obce. Vyrovnať sa úrovni hotela je pre samosprávy však ťažké. Podľa analýzy sa zistilo, že posledné roky sa prehlbuje starnutie populácie, čo sa v konečnom dôsledku prejavuje aj v príjmovej časti rozpočtu obce. Havarijné stavy budov, časom opotrebovaná infraštruktúra, záujem obyvateľov o veci verejné a neustále zmeny na vyšších úrovniach neuľahčujú činnosť ani súčasnému vedeniu. Pozitívom sa javí účasť obce ako člen v niekoľkých partnerstvách so subjektmi verejnej správy a subjektmi druhého a tretieho sektora. Aktívne sa zameriava na spoluprácu v oblasti rozvoja cestovného ruchu, čo môže v budúcnosti zmeniť súčasný, málo rozvinutý stav územia.

Pri spracovaní PHRSR sa energie sústredili úzku spolusúčinnosť osôb žijúcich v obci Belá, čoho zámerom bolo pomenovať najzávažnejšie problémy a na základe nich stanoviť konkrétne ciele, ktoré by bolo vhodné v budúcnosti postupne realizovať. Tieto ciele sú zhrnuté v „Akčnom pláne“.

K tomu, aby sa dosiahol i keď pomalší, ale istý rozvoj obce, je dôležité priebežne vyvíjať aktivity v spomínaných členstvách, vymieňať si skúsenosti, získavať vždy najnovšie informácie, rozšíriť obzory pre čerpanie externých zdrojov, pre spoluprácu s externými odborníkmi a uvedomiť si postupnosť krokov, ktoré je nutné vykonať pre ten ktorý vytýčený zámer. Ďalej sa odporúča nezabúdať na hlavnú víziu obce, ktorou je, že „o*bec Belá bude naďalej obcou, naplno využívajúcou svoje prírodné danosti, kultúrne pamiatky a historické tradície a stane sa tak cieľom pre turistov, návštevníkov a v neposlednom rade investorov. Zároveň obec bude pre samotných obyvateľov vhodným miestom na kvalitné a trvalé bývanie so všetkými základnými službami a s úrovňou občianskej vybavenosti sa vyrovná úrovni kaštieľa. V obci bude vytvorený priestor pre rozvoj malého a stredného podnikania s využitím miestnych výrobných faktorov. Hlavnou osou trvalo udržateľného rozvoja obce bude kvalitná poľnohospodárska prvovýroba, vinohradníctvo, vinárstvo a cestovný ruch, hlavne rybárska a*

agroturistika. Popri rastúcej kvalite života sa v obci bude súčasne zvyšovať aj kvalita životného prostredia."

PRÍLOHY

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1 ***Záverečná správa***
Príloha č. 2 ***Zoznam použitých zdrojov***
Príloha č. 3 ***Zoznam skratiek***
Príloha č. 4 ***Akčný plán***
Príloha č. 5 ***Priestorová ponuka Hotela Château Belá.a ponuka jeho služieb***
Príloha č. 6 ***Uznesenie o schválení Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Belá na roky 2024-2029***

Príloha č. 1

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Obec – zadávateľ tvorby stratégie:	Belá
Administratívne začlenenie:	okres Nové Zámky, Nitriansky samosprávny kraj
Počet obyvateľov (31.12.2022):	323
Plánovacie obdobie:	2024 – 2029
Charakter dokumentu:	spracovaný nový Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
Gestor spracovania aktualizácie PHRSR:	Koloman Varga, starosta obce (Zmeny a doplnky, júl 2026) Klaudia Pintérová, starostka obce (spracovanie PHRSR do hrubej verzie, január 2024-apríl 2024)
Koordinátor:	Ing. Monika Matušková Boldižárová, externá odborná sila
Člen riadiaceho tímu:	Zuzana Árendásová, zamestnankyňa obecného úradu
Časový harmonogram prípravy PHRSR:	január 2023 - apríl 2024
Schválené:	obecným zastupiteľstvo obce Belá, dňa 19.11.2026, č. uznesenia 1/12/19112026
PHRSR zverejnený:	obec-bela.sk

Obec Belá mala spracovaný strategický dokument *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Belá na roky 2015 – 20225*, ktorý vedenie obce pôsobiace v roku 2024 (starostka Klaudia Pintérová) rozhodlo aktualizovať, resp. spracovať podľa súčasnej metodiky využitím spolupráce s externou odbornou silou, aby sa pripravil nový *Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Belá na roky 2024-2029 (*ďalej len PHRSR). Úvodné práce sa týkali zostavenia „*Vstupnej správy*“, ktorá bola zverejnená na úradnej tabuli obce slúžiac ako informatívny materiál pre obyvateľov a verejnosť

s možnosťou zapojenia sa do zhotovenia obsahu PHRSR Zverejneniu predchádzalo predloženie *Vstupnej správy* poslancom obecného zastupiteľstva na schválenie.

Ako vstupy pri spracovaní PHRSR poslúžili rôzne odborné i štatistické informačné pramene, čím sa dospelo k nasledovným zisteniam, obsiahnutých v analytickom obsahu PHRSR:

Podrobnejšie sú zámery obce rozpísané v prílohe č. 4 v „*Akčnom pláne*“. Dohliadalo sa na riadenie, monitoring, kontrolu a realizačnú fázu, ďalej na finančné a implementačné plánovanie, ktoré sú tiež upresnené v rozvojovej a plánovacej časti PHRSR.

Počas spracovania PHRSR prebiehala priebežná komunikácia zástupcov prípravného tímu, a to pri získavaní údajov a informácií o riešenom subjekte, pri zabezpečení kontroly ich správnosti, definovaní aktuálnych potrieb i potrieb v budúcnosti, zosúladenie obsahu jednotlivých kapitol tak, ako sa v čase spracovania javilo za najvhodnejšie so zohľadnením výhľadu i do strednodobej budúcnosti.

Medzičasom sa v obci konali voľby starostu obce z dôvodov známych obci a zvolený pán starosta Koloman Varga v lete roku 2026 po oslovení externej odbornej sily, ktorá spracovala PHRSR obce na roky 2024-2029 pokračovali v spolupráci, pričom vykonal kontrolu hrubej verzie PHRSR. Po zmenách a doplnkoch sa zostavil „*Návrh PHRSR*“, ktorý bol predostretý poslancom obecného zastupiteľstva na pripomienkovanie a bol zverejnený na úradnej tabuli obce pre možnosť pripomienkovania verejnosťou. Dokument bol postúpený príslušnému orgánu na posudzovanie podľa Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Po obdržaní rozhodnutia z posudzovania obecné zastupiteľstvo jednohlasne schválilo PHRSR.

Príloha č. 2

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

1. crz.gov.sk
2. e-obce.sk (identifikácia obce)
3. Farkasová Z., Lukáčová A.: Región Nové Zámky, 1994, ISBN-80-967257-0-X
4. mindop.sk (Vízia a stratégia regionálneho rozvoja; Cestovný ruch)
5. mojaobec.statistics.sk
6. nr.cykloportal.sk/trasy
7. obec-bela.sk
8. pamiatkynaslovensku.sk/bela
9. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Belá na roky 2015-2022
10. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030
11. scitanie.sk (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021)
12. slovak.statistics.sk (Bilancia pohybu obyvateľstva podľa obcí – 2013; Demografia a sociálne štatistiky; Mestská a obecná štatistika;)
13. sk.wikipedia.org
14. sodbtn.sk
15. sopsr.sk
16. Stanovy Občianskeho združenia Dolnohronské rozvojové partnerstvo (6.6.2017)
17. Stanovy Regionálneho združenia miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti (30.10.2012)
18. sturovo-parkan.sk
19. upsvr.gov.sk
20. Územný plán obce Belá
21. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 (mirri.gov.sk)
22. www.chateau-bela.sk
23. www.orsr.sk
24. www.zrsr.sk
25. Zákon č. 138/1991 Zb. z. o majetku obcí
26. Zákon č. 369/1990 Zb. z.. o obecnom zriadení
27. Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Príloha č. 3

ZOZNAM SKRATIEK

abs. – absolútna (hodnota)
a i. – a iné
a.s. – akciová spoločnosť
BRO – biologicky rozložiteľný odpad
CR – cestovný ruch
č. – číslo
ČOV – čistička odpadových vôd
ČSR – Česko-slovenská republika
DHM – dlhodobý hmotný majetok
DHZ – dobrovoľný hasičský zbor
EZÚS – Európske zoskupenie územnej spolupráce
EÚ – Európska Únia
FO – fyzická osoba
ha – hektár
CHKO – chránená krajinná oblasť
IBV – individuálna bytová výstavba
JRD – Jednotné roľnícke družstvo
km – kilometer
KO – komunálny odpad
ks – kus
kPa – kilopaskal
KÚŽP – Krajský úrad životného prostredia
kV – kilovolt
kVA - kilovoltampér
LEADER – Liaison Entre Actions de Développement de le Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka)
m – meter
MAS – miestna akčná skupina
mm – milimeter
m n. m. – metrov nad morom
MPSVR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
MŠ s VJM – materská škola s vyučovacím jazykom maďarským
NFP – nenávratné finančné prostriedky
NKP – národná kultúrna pamiatka
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NSK – Nitriansky samosprávny kraj
OcÚ – obecný úrad
ods. – odsek
OH – odpadové hospodárstvo
OZ – obecné zastupiteľstvo
pod. - podobne
PHSR – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PO – právnická osoba
SODB – sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR – Slovenská republika

s.r.o. – spoločnosť s ručením obmedzeným
stor. - storočie
sv. - svätý
ŠM – štátny majetok
šk. r. – školský rok
ŠR – štátny rozpočet
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
t – tona
t.j. – to jest
tzv. - takzvane
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPD – územnoplánovací dokument
UPSVaR NZ – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky
VÚC – vyšší územný celok
Zb. – zbierka
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
ZO – základná organizácia
Z. z. – zbierka zákonov
ŽP – životné prostredie

Príloha č. 5

Priestorová ponuka Hotela Château Belá.a ponuka jeho služieb
(doplnkové informácie ku kapitole *A.3.9 Cestovný ruch* dokumentu *PHRSR obce Belá)*

Čarovná atmosféra priestorov hotela, jeho 43 izieb a apartmánov je pozoruhodná vďaka prvotriednemu, luxusnému štýlu, mimoriadnemu vkusu a materiálom, ktoré boli použité na obnovu a zariadenie týchto priestorov. Hostia majú možnosť výberu z piatich kategórií izieb (Superior izba, Deluxe izba, Junior apartmán, Svadobný apartmán a Château Béla apartmán), z ktorých je väčšina nefajčiarska. Každá izba disponuje vlastnou kúpeľňou s vaňou, sprchou a toaletou, internetovým pripojením, telefónom, televízorom s množstvom programov, minibarom a trezorom a tiež obývacou miestnosťou a písacím stolom. Hotel disponuje nasledovnými nadštandardnými službami:

REŠTAURÁCIA BALDACCI - Domáce a regionálne výrobky, medzinárodná úroveň, vlastné, regionálne a čerstvé produkty, divina, zelenina a bylinky z vlastnej záhrady a skvelé vína z vlastných viníc. V ponuke je vynikajúce a la carte menu, špeciálne sezónne sedem chodové menu a taktiež bohatý výber jedál z hovädzieho masa.

VINÁREŇ CHÂTEAU BÉLA je rustikálna reštaurácia, ktorá ponúka vína Château Béla a typické regionálne jedlá, na ktorých si môžu hostia pochutnať pred krbom alebo na osviežujúcej terase s výhľadom na nádvorie kaštieľa. Hostia majú možnosť ochutnať víno vymerané na poháre a tak si k nim môžu vybrať svoje vlastné menu z ponuky sezónnych jedál či populárnych, klasických medzinárodných jedál ako steaky a pod.

KONFERENČNÁ SÁLA - je vhodným a exkluzívnym priestorom pre akékoľvek udalosti, stretnutia, incentívy, kongresy pre svoje technické vymoženosti, praktickú polohu (vestibul, sklad) a očarujúci podmanivý výhľad na romantické záhrady kaštieľa.

GOBELÍNOVÝ SALÓN - je veľmi vhodný na súkromné obchodné stretnutia, biznis jednania či menšie konferencie. Kapacita hostí je 24 osôb. Tento konferenčný priestor sa nachádza hneď pri Zelenom salóne a ponúka úplné pohodlie pre privátnu a ničím nerušenú atmosféru.

ORANGERIA - je najexkluzívnejším miestom pre rôzne podujatia. Je to reprezentačná miestnosť, ktorá poskytuje eleganciu a luxus. Táto baroková sála so svojou terasou s výhľadom na skvostný park je dokonalá nielen pre rozprávkové svadby, ale aj malé koncerty a gala večere.

HALA BELÁ - je najväčšou halou s kapacitou 420 osôb. Je výborným priestorom pre podujatia obrovských dimenzií, trhov, koncertov, či tanečných osláv. Hotel ďalej ponúka ochutnávky vín s večerou, kurzy varenia, spa a wellness, hotelové kino, športové vyžitie

(bazén, tenisové kurty, lukostreľba, jazda na koni), vyhliadkové jazdy, prechádzka ružovou a bylinkovou záhradou, poľovačky, rybačka a pod.

Príloha č. 4

Akčný plán obce Belá na roky 2024-2029

Priorita 1 ***Hospodárska oblasť***					
Strategický cieľ/Špecifický cieľ (projekt)	**Termín**	**Financovanie**			**Ukazovateľ výstupu/indikátor**
		Zdroj	**Celkové náklady**	**Vlastné náklady**	
1.1 Zabezpečenie infraštruktúry					
1.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia verejných budov, zníženie energetickej náročnosti	2024-2029	V/ŠR/EÚ	PP	5 % až 10 %	Počet rekonštruovaných budov, počet nových priestorov
1.1.2 Vybudovanie Domu pre seniorov	2024-2029	V/ŠR/EÚ/iné	PP	5 % až 10 %	Kapacita a obsadenosť, účely využitia
1.1.3. Zabezpečenie / vybudovanie priestorov denného stacionára	2024-2029	V/ŠR/VUC	PP	5 % až 10 %	Kapacita, druh služieb
1.1.4. Výstavba nájomných bytov	2024-2029	V/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet nájomných bytov, rozloha
1.1.5. Oprava a modernizácia budovy materskej školy	2024-2029	V/ŠR/EÚ	PP	5 % až 10 %	Počet budov, typ opráv a modernizácie
1.1.6. Rekonštrukcia/prístavba ku kultúrnemu domu	2024-2029	V/ŠR/EÚ/VUC	PP	5 % až 10 %	Počet budov a objektov, typ rekonštrukcie a modernizácie
1.1.7. Rekonštrukcia Domu smútku, oplotenie cintorína	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Objekt/typ rekonštrukcie, dĺžka nového oplotenia
1.1.8 Realizácia kolumbiára	2024-2029	V/VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 15 %	Kapacita, umiestnenie
1.1.9.Rekonštrukcia , obnova a údržba miestnych komunikácií	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Dĺžka rekonštruovaných, obnovených a udržiavaných miestnych komunikácií
1.1.10 Výstavba a rekonštrukcia, obnova a údržba miestnych chodníkov	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Dĺžka nových, rekonštruovaných a obnovených chodníkov
1.1.11 Rekonštrukcia poľnej cesty na Mária Dvor	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 15 %	Dĺžka rekonštruovanej cesty
1.1.12 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Počet a druh technického

					osadenia, ročná energetická úspora
1.1.13 Vybudovanie kamerového systému v obci	2024-2029	V/VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Počet a druh technického vybavenia pre daný účel, % zmena v zabezpečení verejného bezpečia a zníženia kriminality
1.1.14 Zabezpečenie priestorov pre podnikanie, výrobu a skladovanie	2024-2029	V/VUC/iné	PP	5 % až 10 %	Počet priestorov, účelové využitie, kapacita, počet nových podnikaní a pracovných miest
1.1.15 Rekonštrukcia autobusových zastávok	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet
1.1.16 Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Druh/typ infraľtruktúry, dĺžka príslušnej infrašruktúry, počet domácností napojených na infraštruktúru, resp. ju využívajúcich
1.1.17 Výstavba budovy DHZ a jej technické vybavenie	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Rozloha DHZ, kapacita; druh a počet technického vybavenia
1.1.18 Podpora využitia starých domov na ubytovanie podnikateľskými subjektami	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 15 %	Počet udržiavaných a opravených domov
1.1.19 Využívanie obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách a objektoch	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	% energetických ročných úspor, druh obnoviteľných zdrojov, počet objektov a budov využívajúcich obnov. Zdroje
1.1.20 Technické opatrenia pri narušení statiky verejných budov	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Typ a počet opatrení, efektivita opatrení v praxi – zlepšenie stavu a pod.
1.1.21 Nákup pozemkov a ich vysporiadanie pre výstavbu bytov	2024-2029	V´VUC	PP	PP	Rozloha pozemkov, predpokladaný počet bytov
1.1.22 Vypracovanie projektovej dokumentácie pre bytovú výstavbu	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	PP	Počet PD
1.1.23 Vybudovanie a dobudovanie príslušnej technickej infraštruktúry pre IBV	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Počet subjektov využívajúcich tech. infr. pre IBV; druh TI

1.1.24 Eliminovanie povodňových škôd a rekonštrukcia miestnych komunikácií , rigolov a chodníkov	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Spôsoby eliminácie; dĺžka rekonšt. miest. kom., rigolov a chodníkov
1.1.25 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a vybudovanie nových chodníkov pre peších	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	dĺžka
1.1.26 Dobudovanie športového areálu-muktifunkčné ihrisko	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	5 % až 10 %	Počet areálov a ihrísk, druh športu
Priorita 2 ***Sociálna oblasť***					
Strategický cieľ/Špecifický cieľ (projekt)	**Termín**	**Financovanie**			**Ukazovateľ výstupu/indikátor**
		Zdroj	**Celkové náklady**	**Vlastné náklady**	
2.1 Oživenie a podpora kultúry, športu a turizmu					
2.1.1 Zachovanie tradícií a vytváranie voľnočasových aktivít	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet aktivít, druh tradície a aktivít, počet účastníkov
2.1.2 Oddychová zóna pre cykloturistov	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet zón, kapacita
2.1.3 Vybudovanie bezbariérového detského ihriska s inkluzívnymi prvkami	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet ihrísk, rozloha ihriska, vybavenie
2.1.4 Vybudovanie exteriérového rekondičného parku	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet parkov, vybavenie, rozloha
2.1.5 Rekonštrukcia okolia kultúrneho domu. Vytvorenie dažďovej záhrady.	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Rozloha dažďovej záhrady; spôsob napájania.
2.1.6 Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet, typ modernizácie
2.1.7 Vybudovanie parkovacích miest pre návštevníkov a obyvateľov obce	2024-2029	V´VUC/ŠR/Eu/ iné	PP	5 % až 10 %	Kapacita parkoviska
2.1.8 Obnova miestnych sakrálnych pamiatok	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Druh/typ pamiatky, počet
2.1.9. Revitalizácia futbalového ihriska a obnovenie tradície futbalu v obci	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet dní využitia, kapacita, vybavenie
2.1.10 Obecná studňa	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Technické parametre, miesto osadenia

2.1.11 Obnova technickej pamiatky a jej vhodné využitie	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Spôsob využitia, kapacita
2.1.12 Informovanie verejnosti o technickej pamiatk	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Spôsob informovania, počet aktivít, počet účastníkov
2.1.13 Rekonštrukcia komína a jeho využitie ako dominanty obce	2024-2029	V´VUC/iné	PP	PP	Spôsob využitia, typ rekonštrukcie
2.1.14 Vydanie brožúry/letákov o atrakciách a miestnych zaujímavostiach pre potencionálnych návštevníkov, propagácia obce v domácom a zahraničnom cestovnom ruchu	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet výtlačkov, počet miest na zverejnenie a rozdávanie výtlačkov
2.1.15Vytýčenie spoločných zámerov a ich realizácia	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné/LEADER	PP	PP	Počet partnerov a aktérov, počet spoločných zámerov
2.1.16 Nadviazanie spolupráce a realizácia kultúrnych a športových aktivít v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi ako aj cezhraničnou spoluprácou	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	PP	Počet oslovených subjektov na spoluprácu, počet spoločných zrealizovaných aktivít, počet účastníkov
2.1.17 Nadviazanie spolupráce s vzdelávacími inštitúciami, obcami, podnikateľskými subjektmi a obyvateľmi obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	PP	Počet oslovených subjektov na spoluprácu, počet spoločných zrealizovaných aktivít, počet účastníkov
2.1.18 Budovanie náučných chodníkov	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Dĺžka náučných chodníkov, miesto osadenia
2.1.19 Využitie vodných zdrojov pre športový rybolov a rekreačné činnosti	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet účastníkov v rámci akcie
2.1.20 Podpora a zachovanie ľudových tradícií , rozvoj v oblasti folklóru , zapojenie generácií	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	PP	Počet udalostí, počet zapojených osôb
2.1.21 Podpora a zachovanie histórie obce	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Forma podpory
2.1.22 Zriadenie historického múzea obce	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet múzeí, hmotné celky vystavené v múzeiu-počet, druh
2.1.23 Dobudovanie športového areálu- detské ihrisko	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Rozloha, vybavenie, kapacita

2.1.24 Spoločné aktivity v oblasti vinohradníctva a vinárstva	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Počet zapojených subjektov, počet účastníkov
2.1.25Vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúcu sieť cyklotrás v regióne	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Dĺžka nových cyklotrás na území obce
2.1.26 Obnova a dobudovanie orientačných a informačných tabúľ v obci	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	5 % až 10 %	Počet informačných tabúľ
2.1.27 Vybudovanie vyhliadkovej veže	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Technické parametre, miesto osadenia
2.1.28 Tvorba produktov cestovného ruchu samostatne ako aj v rámci partnerstiev – spoločné zámery , vytvorenie podmienok pre realizáciu, realizácia	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné/ EU/LEADER	PP	PP	Počet partnerov a spolupracovníkov, počet spoločných zámerov
2.1.29 Vypracovanie projektovej dokumentácie k realizácii projektu pre rozvoj kultúry, športu a cestovného ruchu	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	PP	Počet PD
2.2 Efektívne využitie zdrojov, daností a partnerstiev					
2.2.1 Zotrvanie v existujúcich partnerstvách a členstvách	2024-2029	V	PP	PP	Počet partnerstiev
2.2.2 Vytváranie spoločných stratégií a projektov na úrovni partnerstiev a členstiev a i. a ich realizácia	priebežne	V/EÚ/ LEADER/ dotácia	PP	PP	Počet projektov a spoločných aktivít
Priorita 3 *Enviromentálna oblasť*					
Strategický cieľ/Špecifický cieľ (projekt)	**Termín**	**Financovanie**			**Ukazovateľ výstupu/indikátor**
		Zdroj	**Celkové náklady**	**Vlastné náklady**	
3.1 Ochrana a zveľaďovanie životného prostredia					
3.1.1 Osveta obyvateľstva v oblasti odpadového hospodárstva	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet oslovených domácností/osôb, forma osvety
3.1.2 Zveľaďovanie zelene a verejných priestranstiev	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Rozloha priestranstiev so zveľadenou zeleňou, počet a druh

					novej vegetácie
3.1.3 Vybudovanie zberného dvora, resp. Zberného miesta	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Počet zberných dvorov, rozloha, kapacita
3.1.4 Vybudovanie kompostoviska, resp. Skládky biologického rozložiteľného odpadu	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Počet objektov, rozloha, kapacita
3.1.5 Vybudovanie obecnej kanalizácie, ČOV, alebo vybudovať ekočističku a zabezpečiť zvoz od domácností	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU	PP	5 % až 10 %	Dĺžka novej kanalizačnej siete, počet napojených domácností a subjektov
3.1.6 Nákup techniky pre odpadové hospodárstvo	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	5 % až 10 %	Druh/typ techniky a počet
3.1.7 Vodozádržné opatrenia na území obce pomocou retenčných nádrží, dažďových jazier, zelených striech a zelených stien	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet nádrží, miesto realizácie
3.1.8 Využitie modrej a zelenej energie - zvýšenie energetickej účinnosti verejných budov a zníženie energetickej náročnosti	2024-2029	V´VUC/ŠR/EU /iné	PP	5 % až 10 %	Ročná Energetická úspora/budova, druh/typ využitej energie
3.1.9 Osveta obyvateľstva o ochrane životného prostredia	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Počet oslovených subjektov/domácností, forma osvety
3.1.10 Budovanie parkov a včelých výbehov	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Rozloha a počet objektov, počet včelích rodín
3.1.11 Zabezpečenie protipovodňových opatrení v intraviláne a extraviláne	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	PP	Počet opatrení, efektivita opatrenia
3.1.12 Výstavba dažďovej kanalizačnej siete	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Dĺžka novej kanalizačnej siete
3.1.13 Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	PP	Počet koncepcií/programov
3.1.14 Revitalizácia odvodňovacích kanálov v intraviláne obce	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Dĺžka revitalizovaných odvod. kanálov
3.1.15 Revitalizácia protieróznych opatrení	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Poet opatrení, efektivita opatrení
3.1.16 Oživenie parkovej zóny na cintoríne	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Rozloha, forma „oživenia“-počet nových vegetácií a i.

3.1.17 Výstavba a estetizácia vstupov do obce	2024-2029	V´VUC/ŠR/iné	PP	PP	Rozloha
3.1.18 Rekultivácia čiernych skládok	2024-2029	V´VUC/ŠR	PP	5 % až 10 %	Počet rekultivovaných čiernych skládok

Vysvetlivky: V – vlastné zdroje
VÚC- vyšší územný celok
EÚ – nenávratné finančné prostriedky z EÚ
ŠR –štátny rozpočet
LEADER – Miestna akčná skupina LEADER – ak je obec členom takéhoto subjektu a pod.
iné – podpora nadácií, občianskych združení, podnikateľov atď.
PP – podľa potreby

Obec Belá má niekoľko zámerov v ***Zozname projektov zásobníka projektov NSK*** (ďalej „Zoznam"), ktorý tvorí prílohu ***PHRSR NSK do roku 2030***. Sú nimi:

- *Vybudovanie kamerového systému v obci,* projekt č. 1.1.13 je v Zozname pod č.1997 a 2116,
- *Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu,* projekt č. 1.1.6 je v Zozname pod č.2081
- *Vybudovanie kompostoviska,* projekt č. 3.1.4 je v Zozname pod č. 2264
- *Vybudovanie obecnej kanalizácie,* projekt č. 3.1.5 je v Zozname pod č. *2266*
- *Vybudovanie zberného dvora,* projekt č. 3.1.3 je v Zozname pod č. *2275.*